

Nr. 26 - Maart 1995
7e jaargang
Verschijnt 4x per jaar
Prijs per stuk Hfl 6,-

LIMBURGS SCHUTTERSTIJDSCRIFT

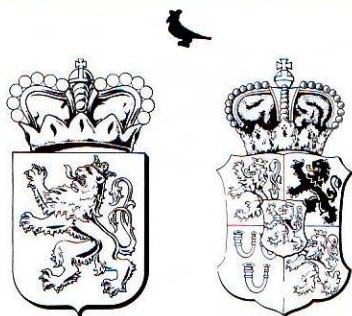
Goed geschoten!

Brand

HET BIER WAAR LIMBURG TROTS OP IS.

Het 'Limburgs Schutterstijdschrift'

Het Limburgs Schutterstijdschrift is een uitgave door en onder auspiciën van de stichting Steun Aan het Schutters- en gildewezen in de beide Limburgen (S.A.S.).

Abonnementen

Het Limburgs Schutterstijdschrift verschijnt 4x per jaar.
Abonnementsprijs Hfl 25,- / BF 480 per jaar bij vooruitbetaling.
Losse nummers à Hfl 6,- / BF 115 excl. Hfl 3,- / BF 60 verzendkosten.

Bankrelaties

Nederland: Rabobank Heythuysen, rekeningnummer 12.22.15.125
Postgironummer 2878343
België: Gemeentekrediet van België Agentschap Kinrooi, rekeningnr. 068-2059877-12.

Redactie-adres

Brouwerslaan 25
6093 GG Heythuysen.

Druk

Drukkerij Limburgsche Post
Heerstraat Noord 69, Beegden
Postbus 5033, 6097 ZG Beegden.

Advertentie-acquisitie

Meertens Media
Bieslanderweg 128
6213 AM Maastricht
Tel. 043-250445 of 043-260360.

Voorbehoud

Plaatsing van een artikel in dit tijdschrift houdt niet in, dat de inzichten van de schrijver worden gedeeld door de redactie.
Bij overname van artikelen is bronvermelding vereist.
De redactie stelt het algemeen belang boven het persoonlijk belang en behoudt zich daarmee het recht voor om aangeboden teksten te wijzigen, in te korten of zelfs niet te plaatsen.

ISSN: 1382-0893.

BESTE SCHUTTERS-VRIENDEN,

De tweede Schuttersdag mag als bijzonder geslaagd beschouwd worden. Het aantal aanwezigen was weliswaar minder dan bij de vorige Schuttersdag, maar dat was zeker niet te wijten aan de onderwerpen die door de diverse sprekers aangereikt werden. Mogelijk dat een Schuttersdag beter op een zaterdag gehouden kan worden. De derde Schuttersdag zal het moeten bewijzen. In dit nummer vindt U de officiële toespraken gepubliceerd.

Onderzoeksresultaten van het Bureau Witteveen en Bosch bevestigen de reeds bestaande meningen ten aanzien van het gebruik van lood door het Limburgse Schutterswezen. Zoals wij reeds schreven, heeft het lood (in de vorm waarin wij het verschieten) geen of nauwelijks enige invloed op de omgeving waarin het terecht komt.

De resultaten van o.a. het Bureau Witteveen en Bosch zijn naar mijn mening sterk genoeg om juridische procedures tegen de Staat te winnen. Ik hoop echter dat dit niet nodig behoeft te zijn. Het is en blijft nog steeds van groot belang om als één geheel op te treden. Met z'n allen onder de vlag van de OLS-Federatie kunnen wij ons sterk maken om het voortbestaan van het gehele Limburgse Schutterswezen te garanderen.

De historie van het Limburgse Schutterswezen is te vergelijken met een grote legpuzzel. Probleem bij deze legpuzzel is dat je niet weet uit hoeveel stukjes de puzzel bestaat. Bovendien zijn bepaalde stukjes in de loop van de tijd verkleurd, bijgemaakt, terecht gekomen in allerlei archieven en ook zijn er stukjes verloren gegaan.

Diegenen die de puzzel tot één geheel proberen te maken, stuiten al snel op vele problemen. Zo blijken veel stukjes op dit moment niet te passen en zijn er weer andere stukjes door de tand des tijds zodanig beschadigd dat men niet meer weet waar het betreffende stukje thuishoort in de puzzel. Het zoeken van stukjes met dezelfde kleur biedt al evenmin een oplossing. Zo weten we inmiddels wel dat bijvoorbeeld de schutterijen in het zuiden van Nederlands-Limburg een andere ontwikkelingsgang doormaakten dan bijvoorbeeld de schutterijen in het midden en het noorden van die provincie en dat de schutterijen in Belgisch-Limburg weer een totaal andere ontwikkeling doormaakten.

De eenvoudigste wijze om de legpuzzel op lossen, zou zijn om alle stukjes op een hoop te vegen en gewoon in een grote doos te stoppen, er verder niet naar om te kijken en een eigen verhaal te bedenken over de oorsprong en de ontwikkeling van het Limburgse Schutterswezen. Dit is echter niet de juiste manier van werken en zal snel te nodige kritiek oproepen. Bovendien doet deze manier van werken geen recht aan de echte oorsprong en verdere ontwikkeling van ons Schutterswezen. Gelukkig zijn er thans mensen die gezamenlijk willen proberen de 'legpuzzel' op verantwoorde wijze op te lossen.

Wij kunnen ons verheugen over de inzet van deze mensen die zonder eigen belang bereid zijn om gegevens op te zoeken in allerlei archieven en uit te wisselen met behulp van in een geautomatiseerd databestand. Alleen op deze wijze is het mogelijk om allerlei verhalen die er nog steeds helaas zijn rond het Limburgse Schutterswezen, voor eens en voor altijd naar het rijk der fabelen te verwijzen.

Veel leesplezier toegewenst vanuit een tropisch Angola.

Wim Pijpers, Hoofdredacteur.

Het volgende nummer van het Limburgs Schutterstijdschrift zal in juni 1995 verschijnen. Inzenden van kopij, foto's en advertenties kan tot uiterlijk 15 april 1995 aan het redactie-adres.

*Bij de voorpagina: Britselschieten in Herkenbosch; Verlangend wordt er al naar de Britsele gekeken. (zie ook artikel pag. 2).
Litho's beschikbaar gesteld door Schutterij St. Sebastianus-Herkenbosch.*

EEN SPRINTJE VOOR EEN HAPJE UIT DE BRITSELE

Door het weelderig groen, dat aan de Molenbergweg in Herkenbosch de schietstang een natuurlijke kroon geeft, breken af en toe een paar zonnestrallen door. Telkens als een zuchtige wind de takken zachtjes laat ritselen, staat trots boven op de lange paal de houten vogel met de wind mee te bewegen.

De tot het uiterste gespannen schutters taxeren enigszins nerveus hun kansen op het koningschap. Onder het publiek worden ondertussen weddenschappen afgesloten. Wie zal dit jaar de vogel voor de voeten vallen?

De in starthouding klaarstaande jeugd heeft echter alleen maar interesse in de Britsele. Een britsel is een in de vorm van een "acht" gegoten gebak, dat snavel, staart en vleugels van het koningsvogel siert. Een Britsel is gemaakt van luchtig deeg, gelardeerd met suiker. Zou de jeugd dit 'gebak' thuis voorgezet krijgen, dan zouden ze er hun neus voor optrekken. Maar hoog boven in de lucht, wachtend op de treffers, lijkt het het lekkerste gebak dat er bestaat.

De streng kijkende officieren van de schutterij met hun mooie uniformen, hebben de grootste moeite om de opdringende jeugd op veilige afstand te houden achter het roodwit geblokte lint. En bij de aanblik van de in starthouding staande jeugd, zie je af en toe achter de gespannen toekijkende blikken van deze volwassenen hun gedachten afdwalen naar de tijd dat ze zelf, in een korte broek en op hun Zondags gekleed, klaar stonden voor een sprintje om een hap van de britsel te veroveren.

De tijd waarin vlaai een even grote zeldzaamheid was, als het gebruik van de 'Gooi Kamer'. Tijdens de Kermis, Kerstmis en nog een paar andere hoogtijdagen ging de deur van de naar boenwas ruikende voorkamer open, en kwam, na het lof, de vlaai op tafel. Zelf gebakken, of tenminste door de bakker geproduceerd van zelfgemaakte 'Sjpies en deig'. Vóór in de 'Gooi Kamer' de groten en achter de kinderen. Snoepgoed kreeg je maar eens in de week. Als op zaterdag het boodschappenboekje werd afgerekend, kreeg je een caramel of zuurtje in de handen gedrukt.

Soms kreeg je suikerpapier of gemalen zout. En dan één keer per jaar het lekkerste van het lekkerste: een stuk uit de britsel.

Je ziet de gedachten terugkeren naar de tegenwoordige tijd en de vraagtekens verschijnen op de gezichten. Vlaai staat nu onderhand iedere week wel op tafel en verdwijnt vaak nauwelijks aangeroerd in de diepvries om de daaropvolgende zondag weer te worden ontdood in de magnetron.

Snoep? In de buurt van vrijwel iedere school zit wel minimaal één ondernemende particulier die de voorkamer heeft ingericht als Lui-lekkerland. Wachtend op het geld, dat menig kind in de zakken schijnt te branden. En zo er nog een Vastentrommeltje bestaat, moet het minimaal de omvang hebben van een compostvat om 40 dagen onthouding te kunnen bergen.

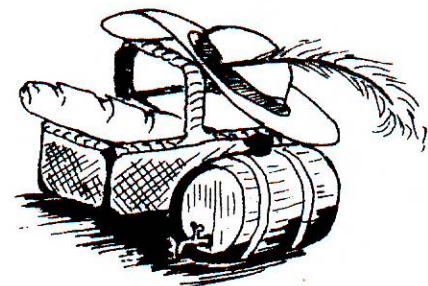
De 'Boss-' en 'Nike-dragende' welvaartsgeneratie die nog sprint voor een britsel. De britsel, die breedlachend door de schutters met een welgemikt schot wordt gescheiden van de houten romp van de vogel. Onvoorstelbaar eigenlijk, dat iedere generatie van Herkenbosch zo kan genieten van een luchtige brok deeg, gedompeld in suiker en geparfumeerd door zwetende kinderhanden en vochtig voorjaarsgras. De lichte zandsmaak, als de brokken van de britsel op de grond vallen en vertrap dreigen te worden, deert zelfs de moderne jeugd niet.

Wat is er nou zo lekker aan de britsel? Iemand die de schuttersbuit ooit in zijn leven heeft geproefd, weet het niet onder woorden te brengen. Er zijn tientallen lekkerdere dingen te bedenken, dan een zwaar bevochten, naar zand smakende britsel. Het is net als Campari, je moet het één keer in je leven geproefd hebben?

Of is het toch de smaak van de overwinning. Dat je de massasprint hebt afgesloten met een brokje, hoe klein dan ook, van de britsel. Niemand zal het weten ..... maar de kinderen van Herkenbosch sprinten ieder jaar weer. Zoals hun ouders en ook hun grootouders het gedaan hebben en hun kleinkinderen het wellicht ook zullen doen.

Sjra Hilgers.

Bij de voorpagina: Britselschieten in Herkenbosch; Verlangend wordt er al naar de britsele gekeken.

UIT HET MARKE- TENTSTER MANDJE

MARKETENTSTER CREME SOEP

U heeft nodig voor 4 personen:

2 liter water
soepvlees
zout
e.v.t. bouillon blokjes
1 groene paprika
1 rode paprika
2 grote uien
2 teentjes knoflook
1 kleine winterwortel
bosje peterselie
peper
nootmuscaat
1 pakje slagroom
ongeveer 1 dl.melk
50 gram boter of margarine
bloem

Water met vlees en zout opzetten voor bouillon te maken, bouillon zeven.

Of bouillon blokjes.

Groenten zeer fijn snijden en er bij doen.

Dit alles aan de kook laten komen.

Daarna aanvullen met de room en de melk tot 2 liter.

Smelt de boter en voeg zoveel bloem toe tot alles als een balletje van de pan loslaat.

Temper het vuur.

Doe een pollepel bouillon(zonder groente) bij de roux en roer tot alle vocht is opgenomen.

Herhaal dit totdat een smeuge "ragout" is ontstaan.

Doe dan alles terug in de soeppan en roer tot een gelijkmatig gebonden soep is ontstaan.

Voeg peper en nootmuscaat naar smaak toe.

Laat het u smaken.

Bep Louwen, Marketentster.

ST.-SEBASTIAAN ST.-HUIBRECHTS-LILLE

Door: Luc Stalmans

Het Koningszilver

Een der paradepaardjes bij de schutterijen is voorzeker het 'Koningszilver'. Het dateert meestal uit een ver verleden, er is een stukje geschiedenis aan verbonden, en, zegt men bij de schutterijen: "Geen Koningszilver ... geen schutterij!".

Het verhaal van het Koningszilver van de schutterij St. Sebastianus uit St.-Huibrechtslille is er een met zeer veel vraagtekens.

Het Koningszilver is samengesteld uit een lange zilveren gevlochten ketting, een borststuk of plaat, dat meestal he bovenste gedeelte samenhoudt en een vogel of papegaai die het geheel afsluit. Aan de ketting zijn de zilveren platen of breuken vastgehecht, die verdiend zijn op wedstrijden en tournooien of zoals in het vroegste begin van de schutterij, geschonken werden door de leden, de koning of de keizer.

De gilde van St.-Sebastiaan bezit een respectabel aantal zilveren breuken, waarvan er een tiental samen met de vogel dateren uit de vorige eeuwen. Het zijn vooral deze 10 stuks die een licht werpen op de oudste geschiedenis van de schutterij.

Het Koningszilver van de Koninklijke Schutterij "St.-Sebastiaan St.-Huibrechts-Lille"

- Deze plaat heeft veeert Huibert Poelmans, den eersten Koninck in 't jaer 1708, alsmede een der stichters der jonge schutterije. Deze plaat draagt aan de bovenkant een tekening bestaande uit twee gekruiste palmen waartussen twee gekruiste sleutels zijn aangebracht. De sleutelbaard is naar boven gericht. Boven deze twee sleutels, alsmede aan hun rechterkant is een zwemmende eend of gans gegraveerd. Het geheel is dermate samengesteld alsof het een familieschild moet voorstellen. De eenden of ganzen wijzen naar de familienaam Poelmans (POELmans).
- Addrianus Gerardus van de Broeck, Coninck vant jaer 1732.

- Peter Poelmans, Koninck van het jaer 1727-1739-1740 onder de schuteriey van Monulphus en Gondulphus tot St-Hubrechts-Lil. Deze plaat heeft aan de benedenkant twee duidelijke keurstempels: een wapenschild met twee verticale en vier horizontale balken, alsmede de initialen van de zilversmid I.T.¹⁾
- Brek zonder figuur. Aan de onderkant van de plaat is eenvoudig vermeld "St-Lucia" met daaronder de keurstempel van de zilversmid I.T.
- Theodorus Pipers, Keyser 1759 in de gulde van Monulplus - Gondulphus, patroonen tot St-Hub-Lil.
- Centraal op deze breuk is de heilige Lucia afgebeeld. In de rechterarm ligt een palmtak. Haar hals is doorboord met een zwaard. Volgende tekst is gegraveerd: deze plaet is vereert door Anne Roessen, Lambertus Roessen, koning int jaer 1771 en int jaer 1781. S. Lusiea ora pro nobus. Er zijn drie keurstempels aangebracht: de letter B, een arend en een posthoorn.
- Zonder jaartal met volgende inschrift: S Maria ora Pro Nobus. Op deze breuk is O.-L.-Vrouw afgebeeld met kroon en scepter. Er zijn drie keurstempels: een arend, een posthoortje en een letter B zoals op plaat 6, en derhalve daterend rond 1770/1780.
- "Deze plaat heeft vereert L.F. Linders/1802. Boven de gegraveerde tekst staat het beeld van O.-L.-Vrouw van Scherpenheuvel. Het is rijkelijk versierd. Aan de linkerkant is de baseliek van Scherpenheuvel afgebeeld. Aan de rechterzijde is een kerk aangebracht, spitse toren doch zonder zijbeuken. In twee afzonderlijke vakjes onder in de benedenhoek staat de zilvermerken: zilversmid P.R. en een lintje verbonden met een ster.
- De borstplaat is half maanvormig, links zijn een aantal lansen afgebeeld, rechts heeft men een trommel gegraveerd.

Tussen deze figuren staat een gekroonde arend. Boven deze afbeeldingen is volgende tekst vermeld: "Gegeven door Joseph Kerckhofs en (doorhaling van de letter J, met paraaf), zoon, koning in 't jaer 1810 van S. Monulphus en Gondulphus, gilde vivat ora pro nobus".

10. Theodorus van der Linden. Koning van de gulde van de HH Monulphus en Gondulphus voor de jaren 1811 - 1812 - 1813.

11. De vogel of papegaai, die het geheel afsluit heeft op zijn hoofd een kroontje en draagt onder de staart een keurstempel met het merk van zilversmid L.C.

Toen de schutterij, in 1945, bij het einde van de tweede wereldoorlog haar activiteiten hernam, was er geen Koningszilver aanwezig. Blijkbaar schonk men daar weinig of geen aandacht aan en was men verzoend met het feit geen zilver te bezitten. Men had er wel kennis van dat er "ooit" Koningszilver was geweest. Er werd immers meer dan eens min of meer ernstig gezegd dat "iemand" het Koningszilver had verkocht voor "twee kannen jenever". Alleen al het woordgebruik voor van twee kannen zou er op wijzen dat de vervreemding al langer had plaats gevonden. Wie die iemand dan wel was, is nooit geweten. Andere schutters van die tijd hebben meerdere keren de naam genoemd van de persoon die het zilver "zou" hebben verkocht. Zijn naam werd niet teruggevonden bij de leden van de gul. Er kon bij opzoeking maar alleen bevonden worden dat de desbetreffende persoon niet altijd "de brave Hendrik" is geweest die hij wel had moeten zijn.

Wat de waarheid ook mag zijn, in 1952 door het verdwenen Koningszilver plots weer op. Een pater van de Norbertijner Abdij van Tongerlo ontdekt in dat jaar, bij een bezoek aan Brussel, dit zilver in een Brussels privé-museum. Zijn overste, prelaat Stalmans, is afkomstig uit St.-Huibrechts-Lille, en de pater heeft er kennis van dat de schuttersactiviteiten plaats hebben op de Kompen. Met de opgegeven aankoop prijs in zijn hoofd, stelt hij onmiddellijk de prelaat op de hoogte van zijn vondst. Hem wordt dan opdracht gegeven dit zilver onmiddellijk aan te kopen. Blijkbaar is de pater Nobertijn te enthousiast ge-

weest; de prijs is inmiddels verhoogd met duizend frank. Later op het jaar werd dit zilver op de Kompen door de prelaat plechtig aan de schutterij overhandigd. De som van achtduizend frank, ruim twee maanden toenmalig loon, werd door een aantal leden van de schutterij ter beschikking gesteld. De meesten van hen hebben deze bedragen nooit teruggevorderd.

Deze geschiedenis had mogelijk anders kunnen verlopen indien men in de schutterij kennis had gehad van een artikel dat verscheen in aflevering 1 van "Het Oude land van Loon", jaargang 1952. Aan de hand van Baron Marcel De Schaetzen werd in het tijdschrift een artikel gepubliceerd over de "halsband van het gilde of de schutterij van Monulphus en Gondulphus te St.-Huibrechts-Lille.

In dit artikel beschrijft hij uitvoerig het Lilse Koningszilver "dat hij onlangs te Brussel in de handel heeft aangetroffen". Met betrekking tot dit artikel moet het volgende toch worden opgemerkt:

* de schrijver maakt geen melding van de breuk, hiervoor beschreven onder volgnummer 2. Wij veronderstellen dat de breuk aan zijn aandacht is ontsnapt. Het lijkt zeer onwaarschijnlijk, dat deze plaat altijd in de handen van de schutterij zou zijn geweest, zonder dat dit bekend geweest is;

* op het borststuk (plaat nr 9) vermeldt hij de naam van "Joseph Kerckhoffen J (?) - F (?) zoon. "De Duitse of gotische "s" beschouwt hij als "f" en voegt er het voegwoord "en" komende van "en zoon" aan toe. Aanvankelijk heeft de graveur de naam en voornaam van de zoon willen aanbrengen. Hij heeft zich om bepaalde redenen bedacht en haalt de reeds gegraveerde letter "J" door, met een dubbel streepje en parafeert vervolgens, ter rechtvaardiging, zijn doorhaling. Op deze borstplaat komen zoals hoger beschreven, attributen voor bestaande uit een trommel en enkele spiesen of lanssen. De schrijver meent hieruit te moeten besluiten dat "de geveer waarschijnlijk een soldaat is in het keizerlijk leger of een bewonde-

raar van Napoleon I". Alles is natuurlijk mogelijk. Immers in 1810 is C. Kerkhofs 'maire' (burgemeester) in St.-Huibrechts-Lille. Het is echter duidelijk dat deze attributen terugslaan op voorwerpen die in de schutterij dagdage lijks worden gebruikt.

* ook plaat nr 8 (F.L. Linders), wordt met iets speciaals bedacht. De schrijver noteert "Zeldzame aardigheid met waarschijnlijk plaatselijke bedoeling, langs het beeld staat rechts een kerk met spitstoren en beuk zonder bijbeuken (parochiekerk van St.-Huibrechts-Lille), en links een rond kapelleke te St.-Huibrechts-Lille?". Dit kapelleke met straalkrans moet praktisch zeker de ingang van de basieliek van Scherpenheuvel voorstellen.

Uit alles blijkt dat de huidige schutterij van St.-Huibrechts-Lille in het bezit is van het zilver der jonge schutterij. terecht kan men zich de vraag stellen waar het zilver van de oude of eerste schutterij is gebleven.

In de gegeven omstandigheden moet men toch even stilstaan bij het volgende.

In het boekje "Geschiedenis der Parochie en de gemeente St.-Huibrechts-Lille door priester H. Van de Weerd, opgesteld in 1933, vermeldt de schrijver op pagina 13, "op een plaat der oude schutterij van Sint-Huibrechts-Lille draagt de weduwe van Barin de Hubens de volgende titels: libre baronne du Saint Empire grande de Hongarie et dame d'Achel en de Lille St-Hubert A 1778". Wat dient verstaan door het woord "oude schutterij?". Heeft priester Van de Weerd dit zilver toen "ergens" gezien of informatie gekregen vanuit St.-huibrechts-Lille? De informatiebron wordt door hem niet vermeld en de breuk door hem aangehaald, is niemand bekend.

In het tijdschrift "Limburg", jaargang 1957, nr 8/9 vermeldt E.H. A. Claassen bij de beschrijving van het Achels schutterszilver, in een voetnoot: "de oude schutterij van St.-Huibrechts-Lille bevat een zelfde plaats met dezelfde tekst en het jaartal 1778".

Eén der schutterijen van Achel, St. Anne, bezit een zelfde plaat. Is het mogelijk dat priester Van de Weerd deze plaat zou gezien hebben en ze ten onrechte als behorende aan de Lilse schutterij verondersteld heeft? Dit lijkt ons eerder onwaarschijnlijk.

In Achel beweert men dat het zilver van St.-Anne in de dertiger jaren aldaar niet meer aanwezig was ²⁾. Bovendien, beide platen bevatten wel dezelfde tekst, doch verschillen onderling van schrijfwijze. Uiteindelijk is het deze Mevrouw Baronne de Hubens die op 8 juli 1776 op haar beurt de standregelen der 'oude' schutterij aanvaardt, als zijnde van kracht onder haar bestuur. Haar naam komt niet meer voor in de standregelen der jonge schutterij. Als zij dan twee jaren later (1778) een breuk schenkt aan de schutterij, dan moet aangenomen worden dat deze schenking aan de oude schutterij.

Aldus zou men kunnen aanvaarden dat in 1933 het zilver van de oude schutterij nog voorhanden was. Twijfels rijzen dan weer bij het nagaan van het kerkarchief. In het boek der jaargetijden noteert pastoor Spiering in 1875 "ontvangen voor oud zilver van de gilde van de HH Monulphus en Gondulphus (voor gestichte jaarlijkse zielemissen voor de overledenen der gilde op kermismaandag), de som van 117 fr. De pastoor noteert deze som te hebben ingeschreven bij de inkomsten en uitgaven. Deze register kon tot op heden niet worden teruggevonden.

Alles samen genomen zal er weinig kans bestaan dat het oude Koningszilver nog eens te voorschijn komt. Ondanks alles echter houden wij het nog steeds van kracht zijnde spreekwoord voor ogen "wie zoekt die vindt".

Luc Stalmans.

Bronnen

- Archief Koninklijke Schutterij St.-Sebastiaan St.-Huibrechts-Lille
- Kerkarchief St.-Huibrechts-Lille

Noten

1. Meester IT, meester zilversmid Georges Alexander, zijn vader was zilversmid te Luik, zijn moeder kwam van Peer. Deze Georges Alexander is ook de maker van een zilveren ampullen schaalteje (un plateau à burettes) in de kerk van St.-Huibrechts-Lille.
2. Dr. De Bondt van Achel.

ST. HUBERTUS-GULPEN VIERDE 400-JARIG BESTAANSFEEST

Voor het eerst dook er een vermelding van de Schutterij in Gulpen op in 1594. Zeventien jaar later werd vermeld dat de koningsvogel gerestaureerd werd. Afgaande op de laatste mededeling zal de schutterij wellicht ouder zijn, maar 1594 is de enige echte concrete houvast. Met haar 400-jarig bestaan schaaft het St. Hubertus Gilde zich in de rij der zeer ouden binnen de vertegenwoordigers van onze eeuwenoude Limburgse traditie. Op vrijdag 28 en zaterdag 29 oktober j.l. vierde Schutterij St. Hubertus Gilde-Gulpen dan ook haar 400-jarig bestaan.

Vrijdags was er een gezellige avond voor alle leden met hun partner. Tijdens deze avond werden de jubilarissen (zie ook LS nummer 24, pag 36) en J. Zink (vanwege 30-jarig lidmaatschap) en hun echtgenotes gehuldigd namens de vereniging door vice-voorzitter J. Braken. De jubilarissen ontvingen een speldje voorzien van het nieuwe verenigingslogo. Voor de schutterij was er ook een kado. Een nieuwe vlaggepunt met het nieuwe logo zal in de toekomst op onze vlag prijken. Tijdens deze avond werden P. Hyams, B. Straaten en R. Bindels benoemd tot korporaal.

Zaterdags werd er begonnen met een kleine rondgang door Gulpen, gevolgd door een H. Mis, gecelebreerd door Deken Hafmanns. Na afloop werd er wederom in een kleine optocht naar de Timpaan ge-

trokken. Dit alles gebeurde onder de muzikale begeleiding van onze harmonie St. Petrus, die de afgelopen week haar éénjarig bestaan herdacht; dus de oudste en de jongste vereniging van Gulpen waren bijeen.

Na genoten te hebben van een koffietafel, begon de receptie, die druk bezocht genoemd mag worden.

Tijdens de receptie ontving Cor de Bie uit handen van de Margratense burgemeester de zilveren medaille behorende bij de Orde van Oranje Nassau. Na afloop van de receptie was er nog een gezellige avond met medewerking van het orkest The Bleu Twins.

Voor de Gulpense schooljeugd was er een kleurwedstrijd georganiseerd. De deelnemers (van 3 tot 11 jaar) deden hun best om hun kleurplaat er zo mooi mogelijk uit te laten zien om zo een prijs in de wacht te slepen. De beoordeling van de kleurplaten werd gedaan door juryleden (leden van de stuurgroep die drukdoende zijn om het Federatiefest 1995 in Gulpen te organiseren).

Dit karwei is hen zeer goed gelukt, want alle prijswinnaars wonnen voor het eerst en waren zeer blij met hun prijs.

Het Bondsfeest van 19 juni 1994 is voorbij, het 400-jarig bestaansfeest is gevierd. Nu rest ons nog de organisatie van het Zuid-Limburgs Federatiefest op 16 juli 1995, waar wij ook alle lezers van dit blad hopen te mogen begroeten.

KATHOLIEKE PRO'S EN PROTESTANTSE CONTRA'S VAN DE GULPENSE SCHUTTERIJ IN DE 17E EN 18E EEUW

In het jaarboek 1994 van de stichting Historische en Heemkundige Studies in en rond het Geuldal is een interessante bijdrage van de hand van pastoor Fr. Crutzen uit Wylré opgenomen. Onder de titel *De schutterij van Gulpen in de zeventiende en achttiende eeuw* schetst de pastoor een beeld van het wel en wee van de Gulpense schutters. Omdat de eerwaarde heer Crutzen daarbij onder andere vlijtig gebruik maakt van bronnenmateriaal afkomstig uit archieven van de Raad van Brabant en de protestantse kerk, spitst zich het verhaal mede toe op een strijd tussen katholieken die het vogelschieten met hart en nieren beoefenden en protestanten die dit als een heidens gebruik verachtten, temeer daar er de zondagsrust door werd ontheiligd.

Het verhaal van Crutzen begint in feite in 1664 toen dominee Snaeckburgh van Valkenburg in de classicale vergadering klaagde dat de zondag in zijn gemeente ontwijd was door het vogelschieten en het slaan van de trom. De classis besloot daarop drossaard van Till over de kwestie aan te spreken. Er volgt dan een boeiende trits van voorvallen tot in het begin van de vorige eeuw, waarbij de protestantse clerus in de landen van Overmazuze hun ergernis uitten over de katholieke schuttersgebruiken. Een dodelijk ongeluk in Gulpen als gevolg van een mislukte grap tussen twee schutters, spant daarbij de kroon. Uiteindelijk zou in 1778 een plakkaat van de Raad van Brabant eraan te pas moeten komen om de boeren en buitenlui in Gulpen het vogelschieten te ontzeggen. Het mocht echter niet baten: de schutters konden het niet laten en bleven schieten.

Schout De Swart

Interessant bij dat alles is de rol die de Gulpense schout Marcellus de Swart heeft gespeeld. Toen namelijk baron Leonard Bernard de Hayme de Houffalize, toenmalig heer van Gulpen, weigerde om het vogelschieten te verbieden, ging De Swart als officieel vertegenwoordiger van het openbaar gezag tegen deze weigering met succes bij

Waarschouwing

Also aan den ondergesch. in Kennisse is gekomen dat niet tegenstaande t' alreets gedaene Verbood aan de Schutterije omme op Morgen dingsdag den 8 Junij den Vogel te Schieten, voors. Schutterije sig vaardig gemaakt heeft omme den Vogel te Schieten, sow het dat van Wegens den ondergesch. andermaal sericus geintroduceert word, aan alle Schutten hoe genaamd, omme sig op Morgen by elk anderen te vergaderen den Vogel te Schieten, ofte enige andere Festiviteiten te plegen nademaal deselbe teeneemaale Rydig syn met H. H. M. M. sericuse Resolutie en Publicatie van den 2 May 1777. sulinde tegens de Contravenours als ongehoorsaam aan d'orders van den Souverain, strictelyk geprocedeert worden, Datum Gulpen den 8 Junij 1778.

voornoemde Raad in verweer. Het weerhield Marcellus de Swart echter niet om zich vijf jaren later te laten benoemen tot majoor van diezelfde schutterij. Hij bekleedde die functie tot aan zijn vertrek naar Kampen, in 1796.

Toelichting

De grote waarde van het artikel van pastoor Crutzen, ligt mede in het feit dat hij zo ontzettend veel (nieuw) bronnenmateriaal heeft verwerkt. Het is alleen jammer dat de eerwaarde auteur er niet toe komt om in zijn betoog de achtergronden nader toe te lichten. Dat kan voor niet-historici een probleem zijn. Dat met de classis bijvoorbeeld een onderdeel van de protestantse kerkgemeenschap wordt bedoeld, min of meer te vergelijken met de katholieke dekenaten en bisdommen, wordt als bekend verondersteld.

Waarschuwing van schout De Swart, Gulpen 8 juni 1778. Bron: RA Noord-Brabant, RvB inv. nr. 561.

Ook ontbreekt uitleg aangaande de politieke verhoudingen in die tijd. Toch is zo'n toelichting noodzakelijk om de 'brutaliteit' van De Swart, die per slot van rekening de euvelen had om tegen de lokale heer en het volk in te gaan, te kunnen begrijpen. Van belang is onder andere te weten dat 'Nederlands Limburg' in die tijd niet bestond. Tevens bestond er nadrukkelijk géén scheiding tussen kerk en staat, zoals wij die nu kennen. Zodoende lag in onze streken in de 17e en 18e eeuwse een lappendeken van gebieden en gebiedjes die ten dele onder Spaans en dus katholiek bestuur vielen, ten dele Staats en dus protestants waren, ten dele onder

Guliks gezag stonden, dus 'Duits' waren en af en toe van religie wisselden, terwijl her en der ook nog kleine soevereine gebiedjes lagen, zoals Wylré, die zich Vrije Rijksheerlijkheden mochten noemen en alleen aan de keizer van het Heilige Roomse Rijk verantwoording schuldig waren.

In de Staatse gebieden, waartoe Gulpen dus hoorde, werd bovendien een actief protestantiseringsbeleid gevoerd. Althans, de overheid probeerde het 'gemene volk' te doen overgaan tot het protestantisme. Een van de 'stimuleringsmaatregelen' die daarbij werden gehanteerd, was de verplichting dat alle officiële ambtenaren protestants moesten zijn.

Wie deze achtergronden kent, kan uit het betoog van de heer Crutzen nog beter begrijpen dat deze protestantisering in onze streken bijzonder weinig effect heeft gehad. De macht van de protestanten was in feite marginaal en vormde allerm minst een basis om processies van katholieken te verstoren. Daarmee is andermaal aangetoond dat de beschermende taken van de Limburgse schutters in het kader van de reformatie met vele korreltjes zout moeten worden genomen.

Vragen

Heel interessant is ook dat de gegevens van de eerwaarde heer pastoor enige vragen oproepen aangaande andere fundamentele kwesties betreffende oorsprong en wezen van het (Limburgse) schutterswezen. De Gulpense schout was niet voor een kleintje vervaard. Hij schuwde blijkbaar geen middel om zijn gelijk te krijgen. Daarmee drong hij zelfs de baron stevig in de verdediging. Argumenten werden gezocht om het vogelschieten te redden.

Toen dat uiteindelijk niet lukte (en men gewoon illegaal zijn gang ging) wist men officieel niet meer te bedenken, dan dat het schieten op de vogel in andere Staatse plaatsen, waaronder Grondsveld, niet werd verboden. Crutzen legt uit dat de reden hiervoor lag in het feit dat het plakkaat van de Raad van Brabant alleen voor de Landen van Valkenburg gold. Grondsveld hoorde daarentegen tot Dalhem.

Beide Staatse gebieden hoorden dus weliswaar tot de Landen van Overmaze, maar desalniettemin golden andere wetten.

Waarom, zo vraag ik me dan af, verwijzen de schutten ter verdediging niet naar de grote waardering die men verdiende als officiële beschermers van orde en rust? Daarmee zou men toch menig protestantse scherpslijper de mond moeten kunnen snoeren, of in elk geval kunnen bewerkstelligen dat men de religieuze wetten niet op de spits dreef? Kan de reden hiervoor liggen in het feit dat ook de beschermende taken ten aanzien van openbare orde niet zo veel voorstelden als sommigen ons willen doen geloven? Het feit dat in het Gulpense schuttersreglement uit 1765, dat door de pastoor als bijlage aan de tekst is toegevoegd, met geen woord over zulke beschermende taken wordt gerept, ondersteunt dat vermoeden.

Hoe het ook zij, door het werk van de heer Crutzen weten we weer meer over het bevlogen verleden van onze schutterijen. Hij draagt nieuwe bouwstenen aan, die het totaalbeeld krachtiger en helderder maken. Ik heb bij voorgaande gelegenheden reeds mijn grote waardering voor zulke bijdragen geuit. Ik kan daarom nu slechts in herhaling vallen.

Jos Gerits, Spaubeek.

LIMBURGSCH SCHUTTERIJEN ONDER VUUR (4) Schietboomen in Limburg De Minister acht ze gevaarlijk

VOORWAARDEN BLIJVEN GEHANDHAAFD

Op de vragen van den heer Ruys de Beerenbrouck betreffende de voorwaarden, door gemeentebesturen te stellen bij het verlenen van vergunningen voor het oprichten van een schietinrichting, heeft de Minister van Sociale Zaken als volgt geantwoord:

Voor de oprichting van een schietinrichting is een vergunning nodig krachtens de Hinderwet. Welke voorwaarden aan een zoodanige vergunning behooren te worden verbonden, staat derhalve in eerste instantie ter beoordeeling van het gemeentebestuur.

Niet valt in te zien, dat de wapens en munitie voor het vogelschieten in Limburg noodwendig een zwaarder kaliber zouden moeten hebben dan elders gebruikelijk.

Overigens behoeft tegen het gebruik van zwaardere munitie op zich zelf geen bezwaar te bestaan, mits slechts rekening wordt gehouden met een daarmee corresponderende uitbreiding van de gevaarlijke zone.

Voor het instellen van een onderzoek naar de plaatselijke toestanden en het ontwerpen van een nieuw schema van voorwaarden voor Limburg acht de minister geen aanleiding aanwezig.

De meening, dat in tientallen van jaren nergens van ongelukken in dit verband ook maar iets bekend is geworden, vindt geen steun in de feiten.

Zoo is bijv. in 1922 een doodelijk ongeval te Cuyck voorgekomen, dat een kind het leven kostte. Dit ongeval had plaats op ongeveer 1000 M. van den schietboom.

Verder werd te Berlicum (N.B.) op 31 Juli 1927 een vrouw doodelijk getroffen op ongeveer 1600 M. van den schietboom. Deze twee ongevallen moeten worden geweten aan het gebruik van munitie van te zwaar kaliber.

Noodig is daarom, dat de schuttersgilden haar wapens en munitie aanpassen in zoodanige voorwaarden, als tot het tegengaan van gevaar voor de omgeving noodzakelijk zijn te achten.

Het koningsvogelschieten

Ten aanzien van de eveneens door den heer Ruijs de Beerenbrouck gestelde vragen betreffende toepasselijkheid van de Hinderwet op het z.g. "Koningsvogelschieten" in Limburg heeft de minister medegedeeld, dat beantwoording binnen den gebruikelijken termijn hem niet mogelijk is, zulks in verband met het dienaangaaande ingestelde en nog niet geheel beëindigde onderzoek.

TE KOOP

Schuttersbuks van Dumoulin uit 1982, kaliber 16, i.z.g.s. met kogeltang en 500 hulzen.

Te bevragen:

Schutterij St. Michaël-Thorn, telefoon 04756-1757.

SCHUTTERIJ ST. ANDREAS-MELICK IN HET NIEUW

Sinds 24 november 1994 treedt de schutterij aan in de paradedenue van het Garderegiment Fuseliers 'Prinses Irene'. In dit jaar van de bevrijdingsherdenkingen werd de keuze van het uniform mede bepaald uit respect voor de Prinses Irenebrigade, die als enige Nederlandse landmachtonderdeel daadwerkelijk vanuit Engeland heeft deelgenomen aan de invasie op 6 juni 1944 en de daarop volgende gevechten ter bevrijding van Nederland.

Het resultaat is het uniform dat de marketentsters van een Frans Grenadiersregiment droegen tijdens de Slag bij Rossbach in 1757.

Aangezien het hier een gecombineerde strijdmacht betrof (bestaande uit Franse en Oostenrijkse troepen), droeg de marketentster ter herkenning het Grenadiershoofdeksel uit die tijd; een hoge muts van stof (de latere kepi) in de regimentskleuren met de springende granaat als wapen-embleem.

Met een ceremoniële inspectie door burgemeester M. Smeets van de Gemeente Roerdalen en oud-OLS-president Leo Jans, werd de tenue aangeboden.

De plechtigheid werd gadeslagen door een honderdtal genodigden, die kennelijk genoten van het optreden van de schutterij.

Na afloop kregen zij een brochure uitgereikt waarin opgenomen algemene informatie over de schutterij en natuurlijk over het nieuwe uniform.

Tijdens een gezellig samenzijn na afloop van de plechtigheid, kreeg de schutterij nog een materiaalwagen aangeboden waarin de uniformen en de uitrusting in opgeborgen kan worden.

Bodywarmers, T-shirts en caps (alles voorzien van het logo van schutterij St. Andreas-Melick) completeerden de uitrusting van de schutterij.

Op 26 november was de bisschop van Roermond, Mgr. Frans Wiertz, naar Melick gekomen om de nieuwe uniformen van onze schutterij plechtig in te zegenen tijdens een plechtige H. Mis. Mgr. Wiertz feliciteerde schutterij St. Andreas met de prachtige uniformen.

2. Inzegening van de nieuwe uniformen door Mgr. Frans Wiertz op 26 november 1994.

1. Inspectie door burgemeester M. Smeets en Ere-president Leo Jans op 24 november 1994.

Omdat er ook dames waren die graag de rol van marketentster willen vervullen binnen onze schutterij, moest er naar een andere oplossing gezocht worden, aangezien de Prinses Irenebrigade nooit marketentsters in haar gelederen heeft gehad. Indachtig het gestelde in het Normenboekje: "de kleding dient te harmoniëren met het uniform van de schutterij", werd er gezocht naar een ander, militair-historisch verantwoord marketentster-uniform.

3. De vier marketentsters in een geheel nieuwe creatie.

V.l.n.r.: L. Wolfhagen, C. Silkens, T. Hóvelings en J. Tonnaer.

Als afsluiting wil ik nog vermelden dat de nieuwe aankleding van schutterij St. Andreas-Melick mogelijk is gemaakt door een kleine groep sympathisanten van de schutterij. Begin 1994 verenigden zij zich in een stichting met als doel: Behoud van de schutterijfolklore als cultureel erfgoed door gerichte steun aan schutterij St. Andreas. Met behulp van een door hen opgezet sponsor-net hebben zij dit project op sublieme wijze ten uitvoer gebracht.

Hun vuurdoop ondergingen zij bij de organisatie en de realisatie van het project "nieuwe uniformen".

Vanaf deze plaats willen alle leden van schutterij St. Andreas-Melick deze groep danken voor hun inzet en de realisatie van hun project.

W. Peters.

INSTALLATIE MARKETENTSTERS EN HULDIGING JUBILARISSEN

Op zondag 11 december 1994 werden de marketentsters van schutterij "Edele Nobele Agtbaere Jonge En Oude Loffelijke Schutterye Der Stadt En Vryheyd Valckenborch" uit Valkenburg tijdens de feestvergadering, officieel geïnstalleerd.

Alvorens overgegaan kon worden tot de officiële installatie der marketentsters werden de navolgende jubilarissen gehuldigd en werd hun de bijbehorende medaille uitgereikt.

5 jaar lid:

Erik Bouwens
Roy Geenen
Paul Kleinen
Erwin Kunz
Geurt van Rennes

12½ jaar lid:

Pastoor Jansen
Frederic Lebouille
Martin Meijer
Lou Nelissen

Nadat de Patronus spiritualis, pastoor Jansen, de penningen had gezegend, werden de marketentsters plechtig geïnstalleerd, te weten: Marlies Hoën marketentster sinds 1988, Xandra Hoffmans marketentster sinds 1990, Miranda Kaczmarak marketentster sinds 1992 en Angelica Harren marketentster sinds 1993.

In haar toespraak tot de aanwezige schutters en genodigden haalde de voorzitter van de stuurgroep der Marketentsters, Tiny Collaris, een stukje uit het plaatselijk weekblad aan, waarin men sprak 'over een beloning voor de marketentsters'. "Niets is echter minder waar, de marketentsters worden niet beloond, maar officieel ingelijfd bij de

schutterij door middel van deze installatie", aldus de voorzitter. Die verder de hoop uitsprak dat in de regio Zuid en overigens ook elders in de beide Limburgen, de schutterijen er toe over zullen gaan om hun marketentsters officieel te installeren.

Fred Louwen.

**FOTOBEEK
450 JAAR
KONINKLIJKE
SCHUTTERIJ
ST. SEBASTIANUS-
VOERENDAAL**

Als afsluiting van een druk maar vooral succesvol jubileumjaar werd op zondag 27 november 1994 het fotoboek "450 jaar Koninklijke Schutterij St. Sebastianus Voerendaal" aan de gemeenschap gepresenteerd.

Tijdens een bijeenkomst in het "Kunderhoes" werden de eerste exemplaren van het fotoboek aan burgemeester mr. H. Strous van Voerendaal, de beide pastoors Cordewener en Brouwers, ereleden en sponsors van de schutterij aangereikt.

Het boek telt ruim 100 bladzijden met ongeveer 350 foto's uit de rijke historie van de "Koninklijke".

In het boek wordt kort ingegaan op het ontstaan van de schuttersgilden in zijn algemeenheid en de Voerendaalse Schutterij in het bijzonder.

Andere onderwerpen - geïllustreerd met foto's - zijn: de tradities omtrent de Sacramentsprocessie, het Koningsvogelschieten, de Nationale Herdenkingsbijeenkomst, deelname aan het WereldMuziekConcours in 1954, markante personen, het OLS-1979, de viering van het patroonsfeest, de carnavalsoptocht e.d. Op de valreep zijn nog een tweetal bladzijden gewijd aan de overwinning van het OLS-1994 te Stokkem.

Dit uniek historisch document, dat niet in Uw boekenkast mag ontbreken, is voor f 40,- verkrijgbaar via het secretariaat van de schutterij, telefoonnummer 045-754234.

4e MARKETENTSTERTREFFEN GROOT SUCCES

Het 4e Marketentstertreffen werd dit jaar georganiseerd door de marketentsters van de Koninklijke schutterij St. Sebastianus uit Voerendaal in samenwerking met de stuurgroep "Gilde der Marketentsters en Zoetelaarsters" op zondag 13 november.

Het was een gok, want de animo om deel te nemen aan een marketentstertreffen was bij veel marketentsters niet meer aanwezig na het 3e Marketentstertreffen.

Bovendien is de plaats Voerendaal niet bepaald centraal gelegen voor een treffen van de marketentsters uit de beide Limburgen. Het aantal deelnemende marketentsters overtrof echter elke verwachting.

En dat de organisatoren van het 4e Marketentstertreffen de gasten niet hebben teleurgesteld, bleek uit de vele positieve reacties van de marketentsters en de toezegging dat men ook het 5e Marketentstertreffen zal bezoeken bij Schuttersgilde St. Sebastiaan-St. Huibrechtslille. De perfecte organisatie en de inhoud van dit Marketentstertreffen is dé formule voor elk volgend marketentstertreffen.

Het was te merken dat er geleerd was van de fouten van de voorgaande drie bijeenkomsten. Het programma was nu aangepast aan de wensen van de marketentsters en wat luchtiger opgezet.

Tegen acht uur 's morgens kwamen de eersten van de ruim honderd ingeschreven marketentsters en hun begeleiders binnen. In de goed verwarmde en mooi versierde zaal van het "Kunderhoes" voelden de dames zich gelijk op hun gemak. De warme koffie lieten ze zich goed smaken. De inschrijvingen verliepen in een vlot tempo.

Om 09.15 uur precies opende de voorzitter van de stuurgroep, Tiny Collaris, het 4e Marketentstertreffen. Tot haar vreugde was de opkomst groot. Tiny: "De saamhorigheid van de marketentsters neemt steeds grotere vormen aan. Een bewijs temeer om door te gaan op de ingeslagen weg."

Na de opening gingen de marketentsters en zoetelaarsters, voorafgegaan door de schutterij van Voerendaal naar de kerk, waar de Gildemis werd gecelebreerd door Pastoor Cordewener, geassisteerd door natuurlijk Pater Karel de Wilde. In zijn preek sprak Pater Karel over de moraal en het dienen van de patrones van de marketentsters, de H. Elisabeth van Thüringen. Pater Karel stelde haar als voorbeeld voor alle marketentsters.

De zang werd verzorgd door het Schumanskoor, waarin de baspartij vertolkt werd door Ad Crutzen (Tamboer-Majoor van de Kon. Schutterij St. Sebastianus-Voerendaal). De leden van schutterij St. Sebastianus-Voerendaal hadden ook de aankleding van de kerk voor hun rekening genomen.

Na de H. Mis werd voor de kerk weer de inmiddels gebruikelijke vendelgroet gebracht door de vendeliers van de Koninklijke Schutterij St. Lambertus uit Helden.

In optocht vertrok de stoet naar het gemeentehuis. Ditmaal marcheerden ook de schutterijen uit Klimmen en Ubachsberg mee, voorafgegaan door zes bielemannen van deze schutterijen. Voor het gemeentehuis was een barricade opgeworpen die "vakkundig" geslecht werd door de bielemannen, waarna de officiële ontvangst op het gemeentehuis kon plaatsvinden. Daar werden door enkele marketentsters borrels en hapjes uitgedeeld aan Burgemeester Strous en verdere aanwezigen.

Terug in het "Kunderhoes" werd een goed-verzorgde en smakelijke lunch gebruikt.

Middagtoespraak

In haar middagtoespraak vroeg Tiny Collaris als voorzitter van de Stuurgroep van het Gilde der Marketentsters en Zoetelaarsters weer om erkenning van de vrouw in alle functies van het Limburgse Schutterswezen en pleitte daarbij vooral voor opname van dames in bestuursfuncties van schuttersbonden en de beide federaties.

Tevens maakte zij bekend dat Pater Karel de Wilde zich bereid had verklaard om "Geestelijk adviseur" te worden van de marketentsters en de zoetelaarsters.

Tina Vandervelden.

Tina Vandervelden, marketentster van Schuttersgilde St. Sebastiaan-St. Huijbrechtsslille werd als nieuw lid in de Stuurgroep opgenomen. Tina zal ook een belangrijke rol vervullen in de organisatie van het 5e Marketentstertreffen in St. Huijbrechtsslille.

Hierna verzocht Tiny Collaris om één minuut stilte om Hannie Huijnen te gedenken, gewezen marketentster van de Kon. Schutterij St. Sebastianus-Voerendaal.

Antwoorden

In een antwoord gaf Jo Herffs als voorzitter van de Schuttersbond Eendracht Born-Echt, Voorzitter van de Zuid-Limburgse Schuttersfederatie en bestuurslid van de OLS-Federatie duidelijk aan dat de deur bij zijn schuttersbond op een kier openstaat voor de vrouw.

Jacob Gorissen voorzitter van de Kon. Schutterij St. Sebastianus-Voerendaal en voorzitter van de Zuid-Limburgse SchuttersBond vond het niet terzake doen of een bestuurslid een man of een vrouw is. "Het enige wat ik belangrijk vind is dat een bestuurslid kwaliteit heeft. Helaas is het echter zo dat de statuten en de Huishoudelijke Reglementen van slechts enkele schutterijen en schuttersbonden de entree van vrouwen in die besturen mogelijk maakt".

Informatie

Ook was er genoeg informatie voorhanden. De dames van de stuurgroep hadden een stand ingericht waar men zich kon inschrijven voor de "Nieuwsbrief" (het informatieblad voor marketentsters en zoetelaarsters). Ook werd er een videoband vertoond, samengesteld uit de beelden van het diaklankbeeld en kundig op video gezet door de heer Jean van Nunen.

Programmapunten

Men kon raden naar het aantal glaasjes drank welke in een tonnetje was geschonken. De winnares, Antoinette Kuipers, toekomstig marketentster van Schutterij Kon. Wilhelmina-Nieuwenhagen, raadde het juiste aantal en mocht de prijs, een marketentstertonnetje geschonken door de firma Janfré, in ontvangst nemen.

Het volgende programmapunt was "Jurering van marketentsters door marketentsters".

De marketentsters van Voerendaal dienden gejureerd te worden door hun collega marketentsters en genodigden.

Zij hadden bewust 10 fouten aangebracht, die opgespoord dienden te worden.

Er mocht onderling besproken worden welke fouten er waren ontdekt. Dit programmapunt bracht de marketentsters dichter bij elkaar.

De uitslag was verbazend, de aanwezige juryleden van de diverse bonden mochten ook meedoen, zij het buiten mededinging van de prijzen.

Tot grote verbazing vielen ze toch al buiten de prijzen, want de "dames" deden het tot grote hilariteit veel beter. Uiteindelijk werden de winnaressen verblijd met een flesje met inhoud.

Voordrachten

Er schuilt veel talent onder de marketentsters, zoals bleek uit de verhandeling: "Het onderhoud van het marketentstervaasje". Geschreven en voorgedragen door Marlies Hoen van schutterij de Jonge en de Oude Nobele uit Valkenburg. Op humoristische wijze beschreef zij haar ervaringen bij het onderhoud en de verzorging van haar "tonnetje". De tekst van Marlies Hoen vindt U elders in dit nummer afgedrukt.

Hierna volgde het optreden van marketentster Trudy van der Windt van schutterij St. Martinus uit Houthem - St. Gerlach. Zij bracht een zelf geschreven en gecomponeerd marketentsterslied ten gehore, wat een daverend applaus opleverde.

Trudy van der Windt.

(Voor de tekst: zie LS nummer 25, pagina 48) Zij, Trudy, blijkt wel meer liedjes geschreven te hebben zoals o.a. "de Ode aan de Schutterskoning".

Sluitstuk van de middag was het optreden van de Chippendales. Een parodie op deze groep werd humoristisch gebracht door enkele (mannelijke) leden van schutterij St. Sebastianus uit Voerendaal.

Tot slot was er voor de langblijvers een gezellige dansavond onder leiding van "D.J. Lou".

Alternatief programma

Tijdens het middagprogramma was er voor de begeleidende heren een alternatief programma opgezet, waaraan actief werd deelgenomen.

Conclusie

De marketentsters en zoetelaarsters kunnen terugzien op een geslaagde dag, waarin de onderlinge band weer meer versterkt werd. De toekomst van het marketentstertreffen lijkt verzekerd door de goede organisatie en de nieuwe formule.

WETENSWAARDIGHEDEN OVER HET MARKETENTSTERVAATJE

Tijdens het 4e Marketentstertreffen in Voerendaal op 13 november j.l., hield Marlies Hoen een bijzonder verhelderende uiteenzetting over het marketentstervaatje.

Ofschoon Marlies zichzelf geen expert noemt, geeft zij wel toe dat ze door eigen ervaringen als marketentster, door adviezen van vakmensen, maar ook door schade en schande veel aan de weet is gekomen over het gebruik en het onderhoud van het marketentstervaatje. Aan het woord is Marlies Hoen van schutterij Oude en Jonge Nobele uit Valkenburg.

Wat is nou de realiteit?

In mijn geval kreeg ik als nieuwbakken lid van de schutterij een vaatje toebedeeld. Geen adviezen of raadgevingen over het onderhoud, wel kreeg ik te horen dat er jenever in het vaatje moest zitten bij het uitreden.

Het eerste probleem wat je dan kan overkomen is dat het vaatje begint te lekken als je het vult. Gevolg: paniek! Je denkt dat het vaatje stuk is en weet ik al niet meer.

Les

Zorg daarom altijd dat er vloeistof in het vaatje zit.

Als er vloeistof in het vaatje komt, gaat het hout uitzetten. Zet je het vaatje zonder vloeistof weg of krijgt de vloeistof de kans om op te drogen, dan krimpt het hout weer en krijg je bij het vullen weer lekkage. Natuurlijk denk ik bij een vloeistof het eerst aan water. Mijn advies is dan ook om ongeveer 24 uur voordat je het vaatje moet gaan gebruiken te vullen met water. Je zult zien dat de lekkage stopt. Giet vlak voor het gebruik het water weg en vul het vaatje met de drank die je als marketentster gewoonlijk meedraagt.

Water kan echter ook een groot probleem opleveren.

Als water te lang stilstaat in een afgesloten ruimte, dan wordt het rot. Het water gaat 'kapot' en er gaat zich schimmel vormen (nog maar te zwijgen over de reuk die hierbij vrijkomt). Door de schimmelvorming kan de binnenkant van het vaatje aangetast worden.

Als het vaatje toch te lang met water is gevuld geweest, dan moet je beginnen met het vaatje goed uit te spoelen met warm water. Doe dit net zo lang totdat er geen rotzooi meer uitkomt.

Let op: Gebruik hierbij vooral geen chloor of spiritus. Als er eenmaal chloor in het vaatje heeft gezeten is het heel moeilijk om die smaak en de reuk er weer uit te krijgen. Spiritus (methanol) is vergif.

Wel kun je het vaatje schoonspoeien met ethanol (dat is pure alcohol) of citroenzuur opgelost in kokend water. In beide gevallen raad ik aan om het vaatje goed na te spoelen met warm water.

Nog beter is het om het vaatje uit te laten zwavelen, dit vereist echter de nodige kennis. Een andere mogelijkheid is om het vaatje naar een kuiper te brengen die het vaatje uit elkaar haalt en de duigen aan de binnenzijde afschaaft.

Als het vaatje weer helemaal in orde is en het heeft eventueel droog gestaan (bijv. als het bij de kuiper is geweest), dan moet je het vaatje weer eerst vullen met water, wachten totdat het niet meer lekt.

Daarna vul je het vaatje HELEMAAL VOL met de drank die je ook in de toekomst in het vaatje wilt hebben. Dit betekent dus dat wanneer je een vaatje met een inhoud hebt van 5 liter, dat er ook 5 liter drank in moet!

Deze drank laat je vervolgens enige dagen in het vaatje staan. Het komt de smaak van de drank alleen maar ten goede, omdat het aroma van de drank in het hout trekt. Dit betekent dus wel dat je altijd dezelfde drank in het vaatje moet doen, want als het vaatje eenmaal het aroma van bijvoorbeeld vieux heeft, smaakt jenever niet echt lekker meer als het getapt wordt uit hetzelfde vaatje.

Uiteraard kun je bij het uittrekken een deel van de drank uit het vaatje halen. Let er wel op dat je het vaatje later weer helemaal vult voordat je het wegzet!

Heb je het geluk om een nieuw vaatje te krijgen, dan is daarbij vaak een beschrijving bijgevoegd met daarop aangegeven hoe je het vaatje moet behandelen vóóordat je er drank in gaat doen.

Eindelijk ben je zover, denk je. Maar er zijn nog meer problemen waarmee je te maken kunt krijgen als marketenster. Zoals bekend wordt het vaatje vaak geleverd met een houten dopje en kraantje. Ook hiervoor geldt dat ze met vloeistof in aanraking kunnen komen en dus gaan uitzetten en gaan krimpen als ze lang droog staan.

Dit betekent dat het kan gebeuren dat je het stopje niet meer uit het vaatje krijgt of dat het kraantje niet open gaat.

Mijn advies is daarom om het dopje en het kraantje te vervangen door een metalen (bij voorkeur) koperen dopje en kraantje.

Een ander belangrijk punt wat niet vergeten mag worden. Zorg er voor dat in het dopje een ontluuchtingsgaatje zit en dat dit gaatje niet verstopt is. Als het ontluuchtingsgaatje verstopt is, kan het gebeuren dat je het kraantje opendraait en er geen druppel drank uitkomt.

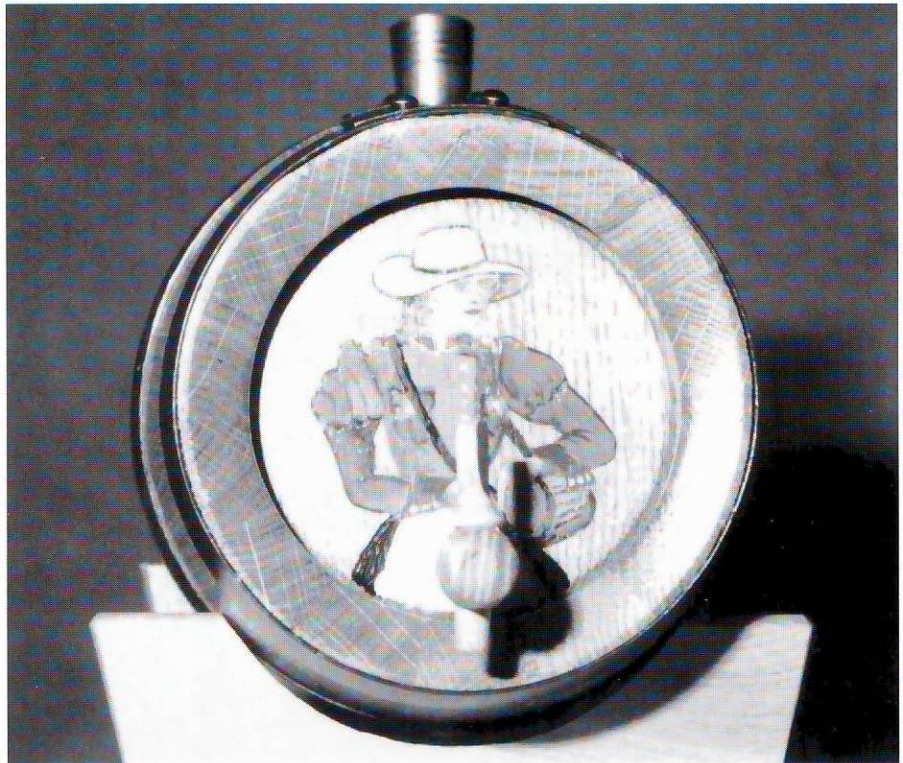
Als er geen ontluuchtingsgaatje in het dopje zit of wanneer het ontluuchtingsgaatje verstopt is, dan trekt het vaatje vacuum en kan er geen druppel drank meer uitkomen. Niet voor niets had de marketenster in vroegere tijden altijd een naald bij zich.

Denk er wel aan om bij het wegzetten van het vaatje een lucifer in het ontluuchtingsgaatje te steken. Dit voorkomt dat de alcohol en de drank verdampen met het bekende gevolg dat het vaatje weer leeg raakt en dus gaat krimpen.

Buitenkant

Ook de buitenkant van het marketestervaatje moet behandeld en onderhouden worden. In onze schutterij is eens de fout gemaakt om de buitenkant te behandelen met botenlak. Ik moet toegeven dat de vaatjes mooi blonken, maar het hout kon niet meer ademen, waardoor de inhoud ging schimmelen. Het gevolg was dat alle vaatjes uit elkaar moesten worden gehaald en de buitenkant weer helemaal afgeschuurd moest worden.

Het beste advies dat ik kan geven voor de behandeling en het onderhoud van de buitenkant van het vaatje, is om daarvoor lijnolie te gebruiken. Lijnolie beschermt niet alleen het hout, maar het hout kan toch blijven ademen. Lijnolie is te verkrijgen bij elke verfhandel.

Laatste ontwikkeling

De nieuwste ontwikkeling op het gebied van de marketestervaatjes wil ik U niet onthouden. Op dit moment zijn marketestervaatjes in de handel te koop die een geëmailleerde binnenkant hebben.

De voordelen hiervan zijn dat er geen lekkages kunnen ontstaan bij krimpend hout, geen rottingsproces in het vaatje kan optreden, een ander belangrijk voordeel is dat je vandaag vieux in het vaatje kunt doen en morgen bijvoorbeeld een kruidenbitter of zelfs melk. Emaille voorkomt dat de aroma van de verschillende vloeistoffen in de binnenkant van het hout trekt.

Marketestervaatjes met een geëmailleerde binnenzijde hebben echter ook nadelen. Allereerst zijn ze (voor zover mij bekend) alleen in Oostenrijk te koop. Verder moet je er op letten dat door stoten of de werking van het hout de emaille laag kan barsten en kan gaan lekken. Ernstiger wordt het wanneer splinters emaille in de drank komen.

Samenvattend

1. Zorg dat er altijd drank in het vaatje is. Als je het vaatje wegzet, zorg dat het vaatje dan helemaal gevuld is met drank en dat het ontluuchtingsdopje ook afgesloten is.
2. Zorg dat er een ontluuchtingsgaatje in het dopje zit, zodat je altijd kunt schenken.

3. Behandel de buitenkant van het vaatje NIET of met lijnolie

4. Er zijn weliswaar marketestervaatjes te koop met een geëmailleerde binnenzijde die onderhoudsvriendelijker zijn. Bedenk echter dat drank die bewaard wordt in een houten vaatje, alleen maar van smaak verbetert.

Dames en heren, het moge duidelijk zijn dat niet alleen het uiterlijk en de kleding van de marketenster de nodige aandacht dienen te krijgen, ook het kunnen presenteren van een lekker en goed verzorgd drankje verdient aandacht. Zodat men terecht kan zeggen: "Op Uw gezondheid".

TE KOOP

Boy Maessen, lid van de Jonge en Oude Nobeles Schutterij te Valkenburg maakt in zijn vrije tijd tinnen figuren.

Zijn laatste aanwinst is een serie bestaande uit elf figuren, voorstellende de verschillende uniformen die voorkomen binnen zijn schutterij.

Wie meer wil weten over deze in de originele kleuren geschilderde 7 cm hoge figuren, kan met hem contact opnemen. Zijn adres is: Emmalaan 9, 6301 GP Valkenburg, tel. 04406-13312.

DAAR KOMEN DE BOERESCHUTTE VAN SCHUTTERIJ ST. JAN

Fotografie Van Dooren - Grubbenvorst.

Zoals op veel plaatsen in de Limburgen is carnaval een hoogtepunt. In Midden en Noord-Limburg vormt de boerenbruiloft één van de hoogtepunten. In Grubbenvorst nemen de verenigingen om de beurt de organisatie van het carnaval voor hun rekening.

Omdat schutterij St. Jan op 1 januari j.l. 95 jaar bestond, kreeg zij als aanloop naar het eeuwfeest de organisatie voor het carnaval 1995 toebedeeld.

Ongeveer een jaar geleden werd door een commissie van drie personen een begin gemaakt met de voorbereidingen. Er werden diverse akties gehouden om er een grandioos feest van te maken en om het voor de deelnemende leden kostendekkend te maken.

Na de zomervakantie 1994 werden er diverse commissies benoemd, o.a. voor de organisatie van het verlofingsbal (bekend maken van het bruidspaar) voor de boerenbruiloft tijdens de Gekke Maandag en de karnavalsoptocht op die zelfde dag. De dames vormden de naaikommissie.

Een aantal dames namen deel aan de schminkkursus. Al met al was bijna de gehele schutterij druk bezig met de organisatie van dat ene grote feest.

Door enkele leden (ook een aparte commissie) werden 2000 boerenkoolplanten geplant voor de versiering.

De leden werden op de hoogte gehouden door "Ut Boeregazetje".

Na weken vol spanning, was het op 14 januari dan toch zover en kon de brandende vraag "Wie zal dit jaar het bruidspaar worden" beantwoord worden. Tijdens het verlofingsbal zou het bruidspaar en de naaste familie bekendgemaakt worden.

Om 19.30 uur kwamen alle deelnemers samen voor het opmaken van de stand van zaken en het treffen van de laatste voorbereidingen.

Om 21.45 uur toog het gehele gezelschap (ongeveer 60 personen) naar feestzaal "De Zwaan".

Om precies 22.11 uur zou het spel beginnen. Toen de gordijnen van het toneel open gingen, verscheen er een prachtig decor alsmede een enorme vogel. Deze vogel was ook door de leden van de schutterij gemaakt.

Het verhaal ging in Grubbenvorst dat deze vogel het bruidspaar enkele dagen eerder had opgegeten en nu bevrijd moest worden door de schutters om feest te kunnen vieren. Ondertussen bleef pastoor bidden voor de goede afloop en hield de politie de wacht bij het enorme beest.

Nadat achtereenvolgens de kinderen, de suikertantes, de getuigen en de wederzijdse ouders op de bühne waren gekomen, rukten de schutters op om de vogel te vellen. Met een welgemikt schot en onder het zingen van het prachtige lied "Boeremoos met wors", kwam het boerenbruidspaar te voorschijn.

Miek van Lemmens Jan en Riek van Helsing uit het Peggeriek (Lottum) was de bruid. In het dagelijkse leven heet zij Mieke Rootbeen-Lemmens, lid van het dames-team dat tijdens het laatste LDS in Maasniel de zevende prijs behaalde.

Bruidegom was Ger van Pieter Sef en Nel van Bouten Tran uit het riek van de Meulewiekers (Meterik). In het dagelijkse leven Ger Versleijen, buksmeester en bestuurslid van schutterij St. Jan.

Naast de verplichtingen die het gezelschap in de daarop volgende tijd had, mag toch wel gesteld worden dat het hoogtepunt op maandag 13 februari plaatsvond.

Tijdens de Gekke Maandag werd het boerebruiloftspaar 's morgens in het gemeentehuis in de onecht verbonden. Na afloop volgde een receptie.

's Middags nam het gehele gezelschap deel aan de grote karnavalsoptocht.

Op dinsdag werd de karnaval afgesloten tijdens een receptie van de oudere prins.

Karnaval 1995 was een prachtige periode waarop we als schutterij met een voldaan gevoel op terugkijken. Met deze prettige herinneringen kunnen wij ons weer gaan opmaken voor het schietseizoen.

J.N. Sijben,
sekretaris schutterij St. Jan.

AFSCHEID VAN DE LIMBURGSE JAGERS? *Wim Hoenen stond erbij en keek er naar en ... was enthousiast*

Op zaterdag 12 november j.l. vond op het Vrijthof te Maastricht een bijzondere plechtigheid plaats.

Ten overstaan van diverse hooggeplaatste militaire autoriteiten, genodigden, familie en bekenden, maar ook een deel van de Maastrichtse bevolking, legden 80 beroepsmilitairen de belofte of de eed op het vaandel van het "Regiment Limburgse Jagers" af.

Voorheen werd de eed of belofte in het Nederlandse leger alleen maar afgelegd door officieren. Ongeveer tien jaar geleden werd de bepaling van kracht dat alle beroepsmilitairen (bepaalde en onbepaalde tijd) voortaan de eed of de belofte moesten afleggen.

Het bijzondere aan de plechtigheid op het Vrijthof was, dat een en ander plaatsvond buiten de kazerne-muren en anderzijds het feit dat deze plechtigheid na dertig jaar weer eens plaatsvond in Maastricht. Het feit dat het hier militairen betrof van het Infanterieregiment Limburgse Jagers, maakte het geheel extra bijzonder.

Zoals altijd bij militaire ceremonies, verliep ook hier het totale programma volgens een nauwgezet tijdschema. Exact om 14.30 uur stonden naast de Limburgse Jagers opgesteld de Harmonie De Gele Rijders 1907 uit Maastricht, de DD Stadsschutterij Maastricht, een afvaardiging van 't Mestreechs Rizzjemint en een deputatie van de Jonge en Oude Nobele Schutterijen van Valkenburg. De laatste schutterij vanwege het feit dat zij de uniformen dragen van het Bondscontingent Limburgse Jagers 1842-1867. Aan de zijde van de genodigden waren eveneens diverse personen uit de Limburgse Schutterswereld aanwezig.

Nadat de aanwezigen waren geïnformeerd over hetgeen hen te wachten stond, werd een aanvang gemaakt met de ceremonie. Wat daarbij direct opviel was het respect c.q. de waarde die gegeven werd door de aanwezigen aan de diverse handelingen met het vaandel. Zo gingen alle aanwezigen staan zonder commando toen het vaandel van de Limburgse Jagers de paradeplaats betrad.

Reeds diverse malen de uitvoering van de DD Stadsschutterij Maastricht aanschouwd hebbende, kon ik maar één conclusie trekken; hier zit iets meer achter. Hoogst waarschijnlijk is dit gelegen in het feit dat de vaandelwacht van het Regiment Limburgse Jagers schrijdt en de vaandelwacht van de DD Stadsschutterij Maastricht marcheert.

Na het voorlezen van de Koninklijke Besluiten, ging de vaandeldrager naar de flank alwaar een aanvang werd gemaakt met het afleggen van de eed of de belofte door de militairen. Ongeveer twintig militairen legden de eed "Zo waarlijk helpe mij God almachtig" af.

Eén voor één verklaarden de militairen trouw aan het Koningshuis. Aansluitend werden het Nederlandse en het Limburgse volkslied gespeeld. Staande tussen vrijwel allemaal militairen, komen deze melodieën toch totaal anders over als wanneer deze bij andere evenementen gespeeld worden. Of ik hier van Vaderlandsliefde mag spreken, weet ik niet. Maar op zo'n moment voelen de klanken van het Nederlands en Limburgs volkslied warm aan en geven ze een bepaalde binding met de geboortegrond.

Na de officiële toespraken kreeg de Regiments-Oudste van het Regiment Limburgse Jagers, Generaal-Majoor Pieter Huysman, het woord. Generaal Huysman bracht aan de zojuist beëdigde Limburgse Jagers de gelukwensen over van het gehele regiment. Daarna werd het Regimentslied van de Limburgse Jagers ten gehore gebracht. Het massaal meezingen en meezwaaien met de zakdoek tijdens het Regimentslied van alle aanwezigen vormde een waardige afsluiting van de ceremonie.

De gehele plechtigheid duurde ongeveer anderhalf uur. Ik heb me echter geen moment verveeld. Na afloop marcheerden deelnemers en gasten naar de receptieruimte, waar iedereen in de gelegenheid werd gesteld om te feliciteren of om gefeliciteerd te worden.

Terugkijkend op de gebeurtenis kan ik alleen maar stellen dat zich

hier voor mij en ook voor de vele andere aanwezige mensen uit het Limburgse Schutterswezen een groot leermoment voordeed. We konden horen dat commando's, wanneer zij luid en duidelijk worden gegeven, voor iedereen verstaanbaar zijn.

Sommige van onze commandanten (en daar horen ook tambourmajors bij) geven hun commando's op een schreeuwerige toon, hetgeen niet passend is. Mogelijk vloeit een en ander voort uit het

gegeven dat onze schutters minder geconcentreerd met hun hobby bezig zijn.

Het op gezette momenten inbouwen van de nodige rustpauzes, werkt eveneens positief. Het 'gejaagde' gaat hierdoor verloren en komt het totaal ten goede; er straalt meer waarde van af.

Voor mezelf mag ik stellen dat ik genoten heb van deze ceremonie. Zonder dat ik daarbij zou willen stellen dat binnen het Limburgse Schutterswezen alles conform de militaire regels zou dienen te gebeuren (het 'hobby-element' zou dan immers kunnen komen te vervallen), ware het op gepaste momenten wenselijk dat door schutters meer discipline aan de dag gelegd werd.

Naar de Limburgse Legerleiding toe is een woord van dank zeker op zijn plaats. Zeker als het gaat om deze plechtigheid regelmatig te laten plaatsvinden in Maastricht op het Vrijthof (immers Limburgse Jagers moeten toch ook in Limburg beëdigd worden).

Ik (en wellicht zeer velen met mij) zouden het betreuren als deze plechtigheid weer achter de kazerneuren zou plaatsvinden of ergens buiten Limburg. Zou dit toch gebeuren, dan zou de binding die het Regiment Limburgse Jagers en de Limburgse bevolking nog steeds heeft echt verloren gaan.

Voor de aanwezige soldaten op het Vrijthof mag het een extra steun geweest zijn te weten dat de gehele Limburgse bevolking achter hen staat als zij in juni 1995 in voormalig Joegoslavië hun moeilijke taak moeten gaan vervullen. Als teken hiervoor gold zeer zeker de grote opkomst op het Vrijthof tijdens de beëdiging.

W.B.A. Hoenen, Elsloo.

Twee aanvullende opmerkingen:

1. Limburgse schutterijen blijven een trekpleister vormen voor de media. Tijdens het actualiteitenprogramma "Hier en Nu" op 15 november 1994 werd de reportage geopend met de DD Stadschutterij Maastricht, met niemand anders voorop als ... Ger van Bun.
2. Het Limburgse Bondscontingent was het eerste Nederlandse legeronderdeel dat in (voorkomend geval) zou moeten opereren in een samenstelling van verenigde naties (Duitse Bond). De opvallende blauwe kleur broeken die het Limburgse Bondscontingent toen droeg, is dezelfde kleur blauw die thans terug te vinden is in de uitmontering van alle militairen die ingezet zijn voor de Verenigde Naties. (Wim Pijpers).

• KRANTEKOPPEN •

1 sep Limburgse gouverneurs hulldigen OLS-winnaar • Nieuw wapenschild voor Elense schutterij • 1 nov Schutters blij met resultaten TNO-onderzoek loden kogels • 14 nov Marketentsters in de schijnwerpers • 23 nov Schutterij St. Barbara richt noodkreet tot inwoners Tungalroy • Noodkreet schutterij om leden • 25 nov Schutterij Melick in het nieuw • Schutterij Sint-Nicolaas in Meijel bestaat 75 jaar • 28 nov Drumband St. Paulus-Roggel op wimpelstrijd • Schutters grijpen inbreker in Montfort • 10 jan Monumentaal vaandel Valkenburgse schutterij in ere hersteld • 15 jan Pleidooi voor vrouwelijke schut in het wedstrijd-zestal • Biedt OLS ook ruimte aan schuttersfeest voor dames? • 18 jan Vierde LDS alleen voor OLS-vrouwen • 20 jan Voerendaal mikt op zestigduizend bezoekers bij OLS • 23 jan Elf nieuwe schutbroeders in St. Sebastianusorde • 25 jan Metaaldetector bij schuttersfeesten • 26 jan Schutterij van Gronsveld wil Willem-Alexander als echte 'Sjöt' • Schutterskoning •

SCHIETMEESTER OF MEESTERKOK: DAT IS DE VRAAG

'Recepten in een schutterstijdschrift. Nog effe en ze plaatsen breipatronen.'

Hein Koster, schietmeester van schutterij St. Hubertus Schaesberg kon zijn ogen niet geloven toen hij in dit tijdschrift voor het eerst de rubriek 'Uit het marketentstermandje' tegenkwam.

'Bovendien', zo voegde hij eraan toe, 'kunnen mannen niet alleen beter schieten dan vrouwen, maar ook beter koken. De beroemdste koks ter wereld zijn immers van het mannelijke geslacht.'

Hein heeft het geweten. De vrouwelijke achterban van Schaesberg rustte niet voordat hij zijn boute beweringen met harde feiten kon staven. Wat het schieten betreft zullen we tot in het schuttersseizoen moeten wachten. Dat hij echter aan het fornuis zijn mannetje staat, heeft Hein inmiddels alwel aangetoond. Na enige pogingen kwam hij met het volgende recept voor 'Wafels van de schietmeester' op de propen: geheel en al zelf bedacht. Hoewel we de kranten in de afgelopen maanden er nauwlettend op hebben nageslagen, is een massale voedselvergiftiging in de gemeente Landgraaf tot op heden uitgebleven. Vandaar dat we publicatie aandurven.

Wafels van de schietmeester

<i>Beslag</i>	<i>Vulling</i>
500 g. bloem	250 g. gerookt spek
1 ei	1 kleine prei
100 g. boter	1 ui
150 g. reuzel	1/2 paprika
3/4 tot 1 hele l. lauwe melk	3 eieren
2 fijn gekruimde beschuiten	
1 zakje bakpoeder	

Bak het fijngesnepen spek met 1 eetlepel reuzel knapperig. Schep het spek uit de pan.

Bak de fijngesnepen ui, prei en paprika in het achtergebleven vet. Schep ook dit eruit, en bak de eieren in hetzelfde vet tot roerei.

Alle ingrediënten laten afkoelen en spek en roerei fijnsnijden.

Roer de bloem, het ei, gesmolten boter en reuzel, bakpoeder, beschuit en melk tot een glad beslag. Doe hierin de afgekoelde vulling. Voeg zout naar smaak toe.

Dit beslag gelijkmatig in het wafelijzer verdelen.

Smakelijk eten,

Hein Koster
Schietmeester van Schaesberg.

ST. NICOLAAS-MEIJEL VIERDE 75-JARIG BESTAAN

Tijdens de vieringen die werden gehouden in het kader van het 75-jarig bestaan van Schutterij St. Nicolaas-Meijel, werd op 26 november j.l. het feestvierende gezelschap aangenaam verrast door het bezoek van Gouverneur Mr. B.J.M. Baron van Voorst tot Voorst. De Commissaris van de Koningin in Limburg was met een speciale bedoeling naar de jubilerende schutterij in Meijel gekomen. In naam van H.M. Koningin Beatrix mocht hij de jubilerende schutterij de Koninklijke Erepenning overhandigen.

In zijn toespraak prees de Gouverneur het rijke verenigingsleven van Meijel. De beide schutterijen maken hiervan een belangrijk onderdeel uit.

Uit het verleden haalde hij de geschiedenis van de schutterij aan. Meijel kende in de Middeleeuwen reeds de St. Antonius-Broederschap. Deze Broederschap droeg zorg voor de bescherming van de inwoners. De taken van deze Broederschap kregen een einde bij de inval van de Fransen in 1794.

Na de Eerste Wereldoorlog werden er in het Limburgse land weer tal van schutterijen heropgericht al dan niet als vervolg op de ter ziele gegane broederschappen.

Een trotse schutterijvoorzitter Jan Tulkens mocht namens zijn vereniging de Koninklijke Erepenning in ontvangst nemen.

Over de geschiedenis van schutterij St. Nicolaas-Meijel berichtten wij al in Limburgs Schutterstijdschrift nummer 8 op pagina 30 en 31. Toch is een aanvulling op zijn plaats.

De eerste buks werd beschikbaar gesteld door Frans Hendriks, op voorwaarde dat op hem gestemd

wou worden bij de Gemeenteraadsverkiezingen in 1919. Met maar liefst 114 stemmen werd Hendriks zelfs wethouder en kreeg de schutterij haar buks.

De jubilerende Schutterij St. Nicolaas uit Meijel.

DE TWEEDE SCHUTTERS DAG

Na het succes van de Eerste Schuttersdag bij gelegenheid van de lustrumviering van dit tijdschrift, lag het voor de hand om op de ingeslagen weg voort te gaan. Een Tweede Schuttersdag lag in het verschiet en werd gerealiseerd op 15 januari in het Cultureel Centrum Achterolmen te Maaseik.

Zoals het in de schutterswereld past, wordt begonnen met een openingsgebed, dat werd uitgesproken door OLS-moderator Mgr. René Maessen.

Vervolgens was het woord aan de dagvoorzitter, het redactielid Cor Voorter, die het programma van de dag toelichtte en de sprekers aankondigde. Als eerste spreker kondigde hij de voorzitter van de stichting SAS, senator Maurice Didden, aan.

Toespraak senator Maurice Didden

Beste Schuttersvrienden,
Er is een nieuwe traditie ontstaan in ons schutterswezen. Bij de aanvang van het nieuwe jaar houden we nu voor de tweede keer een schuttersdag. Na het succes van de eerste uitgave lag zulks in de lijn van de mogelijkheden.

Het feit dat deze bijeenkomst rond de jaarwisseling gebeurt geeft bovendien de mogelijkheid om terug te blikken naar wat achter ons ligt en onomkeerbaar tot het verleden behoort. Maar tevens biedt dit de kans om vooruit te kijken.

Het voorbije jaar werd gekenmerkt door een schitterend schuttersseizoen. Het aantal verenigingen blijft groeien. De officiële erkenning stijgt. De problemen die van allerlei aard kunnen zijn worden metho-

disch aangepakt. Alzo is zelfs het moeilijke milieuprobleem rond de loodproblematiek in een fase van oplossing. Maar daarover zal OLS-President Lei Stals straks meer toelichting verschaffen.

Ook in de Stichting Steun Aan het Schutters- en gildewezen in de beide Limburgen, afgekort SAS, werd gelaboreerd aan enkele opdrachten. Alze stelt zich de uitbouw of omvorming van het schutterijmuseum. Hierbij doen zich grosso modo twee mogelijkheden voor.

Een eerste mogelijkheid is een nieuwe autonome huisvesting. De kans dat we hierbij een volwaardig museum kunnen inrichten is afhankelijk van de mate waarin derden financieel willen bijdragen aan de werkings- en oprichtingskosten. Zowel private sponsoring als een bereidheid bij de schutterijen om een wezenlijke bijdrage te verrichten zijn in deze optiek noodzakelijk. Het zou natuurlijk prachtig zijn als het schutterswezen kan beschikken over een eigen museum. Toch moeten we er ons van bewust zijn dat de kosten van een dergelijke instelling zeer hoog zullen zijn. Bovendien moeten deze jaarlijks opnieuw worden opgebracht.

Een tweede mogelijkheid bestaat erin dat het schutterswezen in samenwerking met anderen onderkomen vindt in het Limburgse Provinciale Museum voor Volkscultuur te Venlo. Het is ondenkbaar dat het schutterswezen geen wezenlijke plaats zou hebben in een dergelijk gebeuren. Bij het opteren voor deze tweede mogelijkheid moet evenwel veel aandacht besteed worden aan de nodige eigen inbreng van ons schutterswezen.

Door dit thema vandaag aan te snijden heb ik meteen één van de knopen aangegeven die we in het nieuwe jaar zullen ontwarren. Maar wees gerust, de SAS zal met omzichtigheid te werk gaan en vanuit de optiek dat er een meerwaarde voor het schutterswezen moet overblijven.

Ik heb het nieuwe jaar ingezet met het ontbloten van interne taken. Zo heb ik er nog eentje. De SAS is verantwoordelijk voor de organisatie van de wedstrijdjury op het O.L.S. Welnu, vanuit West-Limburgse hoek komt periodisch de uitlating van ondervertegenwoordiging. Ook deze vraag wordt met een oproep beantwoord. Met open armen verwelkomen we alle kandidaat-juryleden die gratis en met liefde voor ons verenigingsleven hun kundige bijdrage willen inbrengen. Het SAS-bestuur staat open voor elke positieve, en meer nog, voor elke concrete suggestie. We zullen bovendien ook zelf blijvend op zoek gaan naar goede medewerkers, en dit op alle vlak.

De OLS-Federatie en de stichting SAS vertegenwoordigen de grootste inter-Limburgse sport- en heemkundige verenigingen. Nergens in Europa is het Europese denken wezenlijker en hechter dan in ons schutterswezen. Wij willen onze banden koesteren en versterken.

Het moet de aanwezigen opgevalen zijn dat onze vriend Wim Pijpers afwezig is op deze tweede schuttersdag. Gaarne wil ik U de tekst voorlezen van het faxbericht dat hij ons zond. Mag ik zijn welgemeende nieuwjaarswensen vanuit het onveilige verre Angola overmaken. Wim vertoefde daar sedert begin december 1994. Volgende maand zal hij vermoedelijk even met verlof naar huis komen. Toch zullen wij het in het jaar 1995 grotendeels zonder Wim's fysieke aanwezigheid moeten doen. Voor het tijdschrift en de SAS blijft zijn inzet evenwel via zijn Personal Computer constant "standby", zoals het voor een militair officier past. Met Uw goedvinden zal ik ons aller groeten overmaken aan onze hoofdredacteur en goede vriend.

Wellicht hebt U ook vernomen dat de redactie van het Limburgs Schutterstijdschrift een bijzondere erkenning heeft bekomen in het afgelopen jaar. Op 22 oktober werd onze redactie door de Maasketen

Jan Van Eyck onderscheiden met de Kanunnik Coenenprijs.

Deze erkenning werd ons onder meer toegewezen omdat dit het enige echte grensoverschrijdend tijdschrift is. Ook omdat het tijdschrift de spiegel voorhoudt van wat schutterijen zijn.

Wij zijn blij met deze onderscheiding en feliciteren hiervoor de ganse redactie, maar niet in het minst haar hoofdredacteur.

Dit brengt mij bij het einde van deze korte toespraak. Ik wens voor U allen dat het in Uw gezin, in Uw schutterij, in Uw dorp of stad goed mag gaan. Ik wens U derhalve een zalig en gelukkig nieuwjaar.

Maurice Didden, Voorzitter SAS.

De tweede spreker, die ook begaan is met de Limburgse cultuur - ja, er zelfs zijn werk aan dankt -, is drs. J.M.G. Kievits, secretaris van het Anjerfonds Limburg. Hij houdt zijn gehoor het uiterst positieve verhaal voor, dat hij een fonds vertegenwoordigt, dat zich buigt over het probleem hoe haar geld te besteden, aan culturele doelen wel te verstaan. Daar de schutterijen een belangrijke plaats innemen binnen de Limburgse volkscultuur, doet hij een oproep aan de zaal om vooral van zich te laten horen, als er belangrijke uitgaven op stapel staan, maar laten we het de deskundige zelf vertellen.

Toespraak drs. Kievits

Dames en heren,

Met genoeg heeft het bestuur van het Anjerfonds Limburg gehoor willen geven aan Uw verzoek vanmiddag iets te vertellen over wat het Anjerfonds Limburg Voor U kan betekenen en wat U voor het Anjerfonds kunt betekenen.

Het spijt mij dat mijn verhaal eigenlijk alleen van belang is voor de hier aanwezige Nederlandse schutterijen en niet voor de Belgische. Maar misschien wék ik ook hen op om in eigen land nog eens goed om zich heen te kijken naar de mogelijkheden die er wellicht zijn.

Het Anjerfonds heeft een geschiedenis die eigenlijk geheel anders is dan U zou verwachten. Het Anjerfonds werd aan het begin van de Tweede WereldOorlog geboren als zogenaamd "Spitfire-fonds". De ingezamelde gelden waren aanvankelijk bestemd voor de aanschaf van Spitfires voor de oorlogvoering

tegen Duitsland. Na WO II kreeg het fonds pas zijn nieuwe taak als cultuurfonds.

Vandaag de dag zie je dat het Anjerfonds zijn doelstellingen nog iets verder oprekt omdat ook natuurbehoud en milieu zich onder voorwaarden tot de doelstelling van het fonds mogen rekenen.

In Nederland hebben we 15 Anjerfondsen, namelijk in de 12 provincies en in de drie grote steden Amsterdam, Den Haag en Rotterdam. Zij zijn juridisch onderdeel, zeg maar afdeling van het Prins Bernhard Fonds. Ze hebben echter wel eigen besturen die mede zorgdragen voor de fondsenwerving en die zelfstandig beslissen over subsidieaanvragen. Steunt het Prins Bernhard Fonds vooral initiatieven en projecten met een overwegend landelijk karakter, de Anjerfondsen zijn meer gericht op het regionaal of plaatselijk belang.

Zo ook het Anjerfonds Limburg. De voorzitter daarvan is q.q. de Gouverneur van de provincie Limburg, op dit moment dus baron van Voorst tot Voorst. Zelf ben ik momenteel secretaris. Het bestuur bestaat uit bestuurders en specifiek deskundigen in de wereld van de cultuur.

Het Anjerfonds Limburg heeft momenteel een jaarlijks budget van zo'n 800.000 gulden. Het grootste deel daarvan komt via een bepaalde verdeelsleutel uit de pot van het Prins Bernhard Fonds. Daarbij telt dat hoe meer wij omzetten hoe meer wij kunnen krijgen uit die pot. Specifiek voor Limburg is nog - wij zijn de enigen die dat jaarlijks doen - de Anjerloterij als middel om in-

komsten te krijgen. Die loterij levert een behoorlijk deel van die totale pot van acht ton op.

Het bestuur van het Anjerfonds heeft de indruk dat veel verenigingen - ook in het zeer gewaardeerde schutterswezen - niet optimaal gebruik maken van de bij het Anjerfonds Limburg bestaande subsidie-mogelijkheden.

Deels zou de oorzaak daarvan gelegen kunnen zijn in het feit dat de verenigingen onvoldoende bekend zijn met de bestaande regels, procedures en toekenningscriteria. Welnu, daar hoop ik vandaag wat aan te doen. En och, ook voor U zal het niet iedere dag voorkomen dat iemand U het geld nadraagt. Tegen die achtergrond wil ik graag een en ander nog eens verduidelijken. De Limburgse schutterijen - aan beide zijden van de Maas - maken immers prominent deel uit van het hart van de cultuurbeleving en de cultuurhistorie in onze provincie. U bent daarom voor het Anjerfonds Limburg daarom een belangrijke doelgroep.

Het Anjerfonds Limburg stelt zich ten doel concrete projecten op het gebied van de cultuur te bevorderen, waarbij voorrang wordt gegeven aan activiteiten waarin zelfwerkzaamheid een belangrijke rol vervult.

Voor schutterijen gaat het in concreto om:

- aanschaf van instrumenten; in uw geval verstaan we daaronder muziekinstrumenten en buksen. In het algemeen mag U er van uitgaan dat in die kosten een bijdrage verkregen kan worden van 50% met een totaal maximum van f 2500,- eenmaal in de drie jaar.
- aanschaf van uniformen; in het algemeen mag er van uitgegaan worden dat in die kosten een bijdrage verkregen kan worden van 50% eveneens met een totaal maximum van f 2500,- eenmaal per drie jaar.
- overige bijzondere projecten; hierbij kunt U bij wijze van voorbeeld denken aan de restauratie van oude cultuurhistorisch belangrijke vaandels of van belangrijk oud zilver. Let wel géén nieuwe vaandels of nieuw zilver!

Verzoeken in deze sfeer van bijzondere projecten worden steeds afzonderlijk door het bestuur van het Anjerfonds bekeken. Ik kan daar geen algemene regels voor geven.

De normen en bedragen die ik net wél noemde, worden ook niet automatisch toegekend. Het bestuur van het Anjerfonds Limburg beoordeelt ieder subsidieverzoek toch in een brede context. Bijvoorbeeld of er geld genoeg is en of je iedereen het gelijke kunt geven. Ter verduidelijking merk ik nog op dat niet worden gesubsidieerd exploitatiekosten van verenigingen of evenementen of reizen.

Om U een idee te geven waarover ik praat:

in 1992 kregen 13 schutterijen plus minus *f* 31.000 van het Anjerfonds Limburg;
in 1993 kregen 15 schutterijen ongeveer *f* 50.000 van het Anjerfonds Limburg;
in 1994 kregen 12 schutterijen ruim *f* 38.000 van het Anjerfonds Limburg.

Met betrekking tot de procedure voor het aanvragen van subsidie van het Anjerfonds Limburg, merk ik het volgende op:

Verzoeken om subsidie dienen een concrete omschrijving te bevatten, onder meer met een begroting van inkomsten en uitgaven, waar dat relevant is vergezeld van offertes en gegevens omtrent de vereniging (leden; aansluiting bij bond/federatie; bank-/gironummer; telefoonnummer enz.)

Aangezien het Anjerfonds bij de behandeling van subsidie-aanvragen een advies van de plaatselijke burgemeester op prijsstelt, verdient het aanbeveling indien een dergelijk advies reeds bij de aanvraag wordt overlegd. Daarover kan een vereniging contact opnemen met de in iedere gemeente (gemeentehuis) aanwezige contactpersoon voor het Anjerfonds.

Aanvragen dienen gedaan te worden bij de **voorbereiding** van een project en dus niet na de gehele of gedeeltelijke afloop daarvan.

Aanvragen voor subsidie dienen gericht te worden aan:

Anjerfonds Limburg
Postbus 5700
6202 MA Maastricht
tel. 043-897004.

Maar er is meer te vertellen over het Anjerfonds Limburg.

Het Anjerfonds Limburg wil in Uw kring ook nog de aandacht vestigen op onze jaarlijkse Anjerloterij. In 1994 zijn er zo'n 182.000 loten verkocht.

Vorige week mocht ik met de Gouverneur de hoofdprijs uitreiken: een reis van drie weken voor twee personen naar het Caraïbisch gebied. En er waren nog 99 prijswinnaars.

De verkoop van loten voor deze loterij kan voor verkopende verenigingen lucratief zijn, omdat van de prijs per verkocht lot (*f* 1,50) per vereniging (*f* 0,50) kan worden behouden. Wij vernemen met regelmaat dat deze extra bron van inkomsten voor vele verenigingen zeer welkom is.

Het spreekt voor zich dat een succesvolle loterij ook gunstig is voor de totale subsidiemogelijkheden van het Anjerfonds Limburg.

Met andere woorden: U kunt geld krijgen door loten te verkopen, daarnaast vergroot U zelf de totale subsidiemogelijkheden voor Uw eigen en voor Uw zusterverenigingen binnen en buiten de schutterswereld. U kunt ons helpen te helpen. Mocht U belangstelling hebben voor de lotenverkoop, dan kunt U contact opnemen met onze contactpersoon in ieder gemeentehuis.

Aansluitend aan deze ronduit positieve beschouwing, werd de ene na de andere vraag op de spreker afgevuurd, hoe de fondsen te verwerken zouden zijn en voor welke specifieke uitgaven zij in aanmerking konden komen.

In de pauze konden de bezoekers hun licht opsteken in de garderobe, waar informatiestands waren ingericht door de Firma Drummen met de nieuwste snufjes op het gebied van het schieten en zilversmid Andriessen uit Helmond, die zich onder meer toelegt op het vervaardigen van koningsplaten. Uiteraard dromden de schietliefhebbers samen rond de schietstand, maar wie weet nu vantevoren of hij koning wordt? Andriessen richtte derhalve zijn promotieactiviteiten erop om zijn naamsbekendheid te vergroten, zodat iemand die koning wordt, tenminste weet dat hij bij de zilversmid terecht kan.

Het schieten krijgt overigens volop de aandacht in de volgende presentatie. Maurice Drummen sr. verhaalt uitgebreid over de nieuwste ontwikkelingen op het gebied van het schieten, maar laat daarbij het mannetje achter de buks niet buiten beschouwing.

Toespraak Maurice Drummen sr.

Dames en heren schutters, gasten en genodigden. Het is een genoegen hier voor u te mogen spreken. Ik dank de redactie van het Limburgs Schutterstijdschrift dan ook hartelijk voor de invitatie.

Laat ik beginnen met op te merken dat ik in feite hier als invaller sta voor mijn zoon Maurice jr. Die verblijft momenteel namelijk voor een trainingsstage in de Verenigde Staten. In dat walhalla van de schietsport scherpt hij zijn vaardigheden in pistoolschieten aan, om tijdens internationale wedstrijden nog beter uit de bus te kunnen komen.

Zelf ben ik al enige tijd niet meer actief, noch als schutter, noch als wapenmaker. Omdat een oude vos echter wel zijn haren maar niet zijn streken verliest, denk ik toch nog wel het een en ander over de technische mogelijkheden en onmogelijkheden van het schieten met de zware buks nader te kunnen uitlegen.

Technische richtmiddelen en optische hulpmiddelen

Voor een goed begrip zij hier vooraf reeds opgemerkt dat ik daarbij nadrukkelijk onderscheid wil aanbrengen tussen technische mogelijkheden en optische hulpmiddelen. Met betere technische mogelijkheden blijft de moeilijkheidsgraad in uw wedstrijden in principe onveranderd. Niemand heeft daarbij een oneerlijk voordeel boven de ander. De 'bölkes' blijven zagezegd voor iedereen even groot. Dat ligt bij optische hulpmiddelen natuurlijk anders. Vandaar dat ik me zal beperken tot de ontwikkelingen die op het gebied van technische mogelijkheden momenteel plaatsvinden.

Maurice Drummen sr.

Succesfactoren

Als geweermaker weet ik als geen ander hoe belangrijk de schietwedstrijd voor schutters is. Succes onder de schietboom betekent succes voor de totale schutterij, ja zelfs niet zelden succes voor de achterban van die schutterij. Van belang daarbij is dat dit succes door een aantal factoren wordt bepaald. Ik wil die kort de revue laten passeren.

De buks

Op de eerste plaats is de buks als totaal, dat wil zeggen het basismateriaal, natuurlijk van groot belang. De firma Drummen kan bogen op een traditie van meer dan 100 jaar in fabricage van zware buksen. Mijn grootvader Valkenburg vestigde in 1890 een werkplaats in Hulsberg. We hebben nog steeds een van zijn eerste zware buksen in onze familie. Zelf nam ik zijn zaak in 1950 over en vestigde deze in Nuth. Sinds 1987 heeft mijn zoon Maurice jr. deze op zijn beurt overgenomen.

In feite is in de fabricage van de zware buksen door al die jaren weinig fundamenteel veranderd.

Natuurlijk, toen we de beschikking kregen over nieuw en beter loopstaal, nam de kwaliteit toe. Ook ontwikkelden wij een eigen grendelsysteem, bestaande uit dubbele nokken, waardoor de slagpin geen wrijving ondervindt.

Voor de rest bleef alles zo'n beetje bij het oude, zij het dat sinds kort wordt geëxperimenteerd met kortere lopen. Of deze daadwerkelijk beter zijn dan de traditionele, lange lopen, zal de tijd leren.

Tegenover elke vereniging die in de afgelopen jaren succes heeft geboekt met een zware buks met korte loop, kan ik vooralsnog met gemak diverse schutterijen aanwijzen die even succesvol waren met een lange loop.

Daarmee wil ik echter niet zeggen dat ik principieel tegen een korte loop zou zijn. Niets is zo leuk voor een vakman, dan dat er ontwikkelingen op zijn vakgebied plaatsvinden. We volgen een en ander dus met interesse.

Dat op het gebied van de richtmiddelen door de jaren heen zeer veel is veranderd, zal geen enkele insider hier in de zaal willen ontkennen. Ik laat die ontwikkeling nog even voor wat ze is.

Onderhoud

Eerst wil ik wijzen op het grote belang van gedegen onderhoud voor het succes tijdens schietwedstrijden. Tot dat onderhoud reken ik dan natuurlijk ook hoe met de buks op het feestterrein wordt omgesprongen. Ik moet zeggen dat ik wat dat betreft staaltjes heb meegemaakt waarvan je verstand blijft stilstaan. Ik wil daar verder niet over uitwiden.

Bij het onderhoud is het soort olie waarmee wordt gesmeerd en ingevet heel belangrijk. Ik moet daarbij onwillekeurig denken aan die ene buksemeester die dacht het ei van Columbus te hebben ontdekt door de schietkamer af te dichten met een kurk, waarna hij vervolgens van bovenaf motorolie in de loop goot, en tot slot deze loop eveneens met een kruk afsloot. Het geheel liet hij gedurende de wintermaanden zo staan. Toen hij in het voorjaar de olie eruit haalde, bleek de loop van binnen met een dikke laag roest bedekt. Hij had namelijk geen rekening gehouden met het feit dat in motorolie ook water en zuren zit. Gevolg: we konden een nieuwe loop voor hem fabriceren.

Behalve gedegen onderhoud voor en na de wedstrijd, is onderhoud tijdens de wedstrijd minstens even belangrijk, zo niet nog veel belangrijker. Bij elk schot hecht zich soms een flinterdun laagje lood aan de binnenzijde van de loop. Dat heeft onherroepelijk invloed op de vluchtbaan van de volgende kogel, die wellicht aan de zijkant beschadigd wordt, in onbalans raakt, wrijving ondervindt en snelheid verliest. Zeker wanneer zacht lood voor de kogels wordt gebruikt of, zoals gedurende het afgelopen seizoen, de temperatuur extreem hoog is, vindt verhoogde afzetting plaats. Poetsen en nog eens poetsen, zo luidt dan het devies.

Kruit

Behalve het geweer, het onderhoud en het lood, is natuurlijk ook het schietkruit doorslaggevend voor het resultaat. Vroeger werd met zwart kruit geschoten, dat niet alleen langzamer was, maar ook een geweldige vuur en rook ontwikkeling kende. Vandaar dat we al weer heel wat jaren met zogeheten nitro-kruit schieten. Daarnaast komt het ook nogal eens voor dat slimme schutters menen te moeten kiezen voor pistolen-kruit. Door de hoge gasdruk heeft dat kruit een veel

grotere explosieve kracht dan nitro-kruit. Deze mensen weten echter niet waarmee ze bezig zijn. Ik wil slechts enkele gevolgen noemen:

- sneller uitzetten van hulzen;
- hetgeen ertoe leidt dat kogels na verloop van tijd uit de huls vallen;
- door de hoge snelheid ontwikkelt zich meer wrijvingswarmte waardoor meer loodafzetting in de loop plaatsvindt;
- tevens ontstaat door de hoge piekdruk achter in de kamer slijtage;
- zodat deze gaat uitzetten, met alle gevolgen van dien.

Niet doen, zo luidt dan ook mijn dringende advies.

De schutter

Vaak ligt het schietresultaat niet zo zeer aan het 'menke' maar aan het 'penke' zoals dat zo mooi heet. Een slechte schutter, of laten we zeggen een zenuwachtige, onrustige, gejaagde schutter, presteert zelfs met de beste buks heel weinig. De schietmeester heeft een belangrijke taak om 'zijn' mannen op hun gemak te stellen, ervoor te zorgen dat er een team onder de buks staat.

Technische richtmiddelen

Last but not least is het succes van de schutterij natuurlijk ook voor een belangrijk deel mede bepaald door de kwaliteit van de richtmiddelen. Ik heb reeds aangegeven dat dien-aangaande in de afgelopen decennia veel is veranderd, en dat in de komende jaren die verandering alleen nog maar in een versneld tempo zal doorgaan. We leven ook wat dat betreft in het high-tech-tijdperk. Het materiaal van de richtmiddelen moet alsmaar sterker, lichter en slijtvaster zijn. Vandaar dat we met het high-tech-tijdperk ook in het kunststof-tijdperk terecht zijn gekomen. Dat betekent onherroepelijk dat binnen zeer afzienbare tijd geen stalen diopters meer in de handel verkrijgbaar zullen zijn.

Laat ik de ontwikkelingen in de wedstrijdsport met windbuksen en pistolen als voorbeeld nemen. Niet zonder trots mag ik zeggen dat met name in die laatste discipline mijn zoon Maurice inmiddels een aardige staat van dienst heeft opgebouwd. Zo werd hij reeds twee keer Nederlands kampioen parcours-schieten met pistool en nam hij deel aan de Europese- en Wereldkampioenschappen.

Een bijzonder succes behaalde hij onlangs tijdens de Dutch Open, waaraan topschutters uit België, Duitsland en Nederland deelnamen. Hij won met glans.

Kunststof

Deze resultaten boekte hij mede dankzij kunststoffen richtmiddelen die hij vanuit Amerika heeft meegevoerd. Daarmee was hij de eerste Europeaan die deze richtmiddel gebruikte. En terwijl iedereen binnen het wedstrijdscircuit hem voor gek verklaarde, won hij door de grotere precisie van de kunststof materialen de ene wedstrijd na de ander.

Ook in andere disciplines hebben ze het kunststof ontdekt. Bij de luchtdrukgeweren, pluimgeweren en kaliber 22-geweren, heeft men zelfs besloten om alle materialen, behalve optische hulpmiddelen, toe te staan.

Geen optische hulpmiddelen

Daarmee ben ik dan automatisch bij het verschil tussen technische richtmiddelen en optische hulpmiddelen aanbeland. Laat daarbij dan één ding duidelijk zijn: irisblenden en verstelbare ringkorrels, om het even of die van kunststof of metaal zijn, vallen niet in de categorie optische hulpmiddelen. De verstelbare korrel geeft slechts voor verschillende ogen een gelijk scherp beeld. Zij veranderen de grootte van de 'bölkes' niet.

Precisie

Dat met kunststoffen ringkorrels een veel grotere precisie wordt bereikt, blijkt uit het materiaal van de firma Anschütz. Zij hebben een traploos verstelbare irisringkorrel ontwikkeld, die mede zo bijzonder is omdat men de binnenring onafhankelijk van de buitenring kan instellen. De schaalverdeling aan voor- en achterkant van de korrelhouders kunnen in millimeterstanden worden afgelezen.

Daarnaast heeft Anschütz een universele micrometer-diopter ontwikkeld, waarvan de instelling nog nauwkeuriger kan worden geregeld. Het betreft hier zogeheten 10 en 20 klikkers, waarbij de diopter zich bij de 20 klikker op een afstand van 15 meter maar 0,3 mm ver stelt. Zeer belangrijk is ook dat de draaiknopjes na het instellen in de nulstand kunnen worden gezet. U ziet dan meteen of iemand in uw afwezigheid aan het mechanisme heeft gedraaid.

Conclusie

Ik wil met dit voorbeeld mijn betoog afsluiten. Wat ik heb willen duidelijk maken is, dat het schietresultaat van een aantal factoren afhankelijk is, en dat de high tech kunststoffen richtmiddelen daarbij een belangrijke rol spelen. Daarbij is van belang dat het niet om optische hulpmiddelen gaat die concurrentievervalsend werken. Het is aan u om te bepalen of alles wat kan, ook daadwerkelijk mag, dan wel waar de grenzen liggen. Ik wil me, zoals gezegd, niet in die discussie mengen. Wel wil ik aangeven dat de stalen richtmiddelen hun langste tijd hebben gehad. Binnen afzienbare tijd kunnen die nog slechts in de werkplaatsen van ons en onze collega's, tegen zeer hoge kosten, worden gefabriceerd.

Ik dank u voor uw aandacht.

Ook de wapenhandelaar uit Nuth kreeg na zijn spreekbeurt vele vragen uit het publiek. Bijgestaan door Jos Gerits werd evenwel duidelijk gesteld, dat de nieuwste schietontwikkelingen in principe los staan van het beleid zoals dat namens de schutterijen door de OLS-Federatie gevoerd wordt.

De OLS-Federatie is de volgende organisatie, die haar beleid voor een aandachtig gehoor uiteenzet. Uiteraard nam president L. Stals deze taak voor zijn rekening. Hij licht in zijn toespraak de problemen en de ontwikkelingen op het gebied van het schieten met lood toe.

Toespraak L. Stals, president van de OLS-Federatie

De problematiek die ontstaan is rond het schieten met lood is voor de beide Limburgen van belang. In Nederland wil men wel eens voorop lopen op het gebied van de zorg voor het milieu, maar ook in België worden stappen ondernomen.

De discussie werd in Nederland op gang gebracht door de stellingname van de minister van Milieu: 'Er moet voorkomen worden dat lood in het milieu terecht komt, want lood staat op de zwarte lijst'. De jagers moesten daarop bismut gaan gebruiken in plaats van lood.

Kogelvangers !?

De loodproblematiek bij het schieten met de zware buks kwam vrij nadrukkelijk onder de aandacht, na een uitspraak van de Raad van State, waarin gesteld werd, dat er enkel nog op kogelvangers geschoten zou mogen worden.

De OLS-Federatie reageerde furieus dat het schutterswezen dan zou ophouden te bestaan. Want enerzijds moet het schieten tegen de vrije lucht in stand worden gehouden; anders zouden de schutters net zo goed ondergronds op schietbanen hun concoursen kunnen afwerken. Nee, de schuttersfeesten spelen zich af als een buitengebeuren en daarbij hoort het schieten met de zware buks, dat als een 'conditio sine qua non' tegen de blauwe hemel moet plaatsvinden.

Anderzijds blijkt het financieel niet haalbaar om een schuttersfeest met kogelvangers te organiseren. Bovendien was er rekening te houden met het inter-Limburgse karakter van het feest, dat behouden moest blijven. Want de Belgen uitten zich vrij stellig: 'Als jullie moeten schieten op kogelvangers komen wij niet meer'.

De minister bleek redelijk genoeg om de schutters te betrekken bij het zoeken naar oplossingen voor deze problematiek. Om in het overleg met het ministerie sterk te staan en voor gemeenschappelijke belangen op te kunnen komen, werd een Stuurgroep samengesteld, uit de (Ned.-) Limburgse, -Brabantse en Gelderse schuttersfederaties. Om zicht te krijgen op mogelijke oplossingen werd een onderzoek gestart.

Het onderzoek van TNO: alternatieven/oplossingen voor het schieten en het lood

Eerst werd het instituut TNO opgedragen een onderzoek te verrichten naar alternatieven voor het schieten. Nadat diverse beleidsmakers in het Haagse overtuigd konden worden van het culturele belang van de traditionele schutterijen, zag TNO zich niet in staat een aanbeveling voor **kogelvangers** te doen, aangezien dit geen bruikbaar alternatief bleek.

Derhalve richtte het onderzoeksinstituut zich vervolgens op alternatieven voor het lood. TNO kwam met de **stalen kogel** in een plastic jasje, echter deze kogel bleek te onnauwkeurig.

Vervolgens liet de rijksoverheid de optie '**metaaldetectoren**' onderzoeken.

TNO deed proeven met het opsporen van kogels in diverse soorten cultuurland: bos, weiland, akkerland -al dan niet geploegd. Dergelijke terreinen lagen achter de schietbomen van de schutterijen van Neer, Grubbenvorst, Stramproy en Oirsbeek.

De proeven wezen uit dat percentages van 80 tot 90 % teruggevonden konden worden, echter in bosgrond iets minder.

TNO concludeerde dat in ieder geval dat wanneer detectoren gebruikt zullen worden, de hoeveelheid lood in de bodem per jaar minder zal zijn dan nu het geval is, omdat veel kogels worden teruggezocht. Tevens zal lood uit de bodem verdwijnen indien op bestaande schietterreinen gezocht wordt, waarbij oude kogels opgediept worden.

Het onderzoek op initiatief van de OLS-Federatie: 'Hoe schadelijk is het lood in de bodem?'

De federatie zelf nam het initiatief om de mate van schadelijkheid van het schutterslood in de bodem te onderzoeken en nam daartoe het buro Witteveen en Bosch in de arm, een buro dat ook veel voor de rijksoverheid onderzoekt.

Het resultaat van de bodemanalyse luidde simpel gesteld: "Er is met die grond niets aan de hand!!" Weliswaar vormt zich rond de kogel een randje loodafzetting, maar de kogel blijft vrijwel in dezelfde vorm en er komt geen lood in het grondwater. Los hiervan deed het rijk onderzoek, waarin ten eerste vastgesteld werd, dat zich in Nederlands Limburg een gelijke concentratie lood in het drinkwater bevindt als in de rest van het land en ten tweede dat het ziektepatroon van de Limburgers in generlei opzicht afwijkt ten opzichte van het landelijke beeld.

De Wet Milieubeheer en de vergunningen

Wat heeft nu de nieuwe wet milieubeheer uit 1993 ten gevolg? De gemeente verleent vergunningen, die ze moet toetsen aan de wet.

a) De vergunning voor **het schuttersfeest**: De gemeente kan op grond van de bestaande wetgeving vergunning afgeven om een schuttersfeest met schietwedstrijden te mogen organiseren. Als aanvullende bepaling kan gesteld worden dat de schutters verplicht zijn 'zoveel mogelijk' kogels terug te vinden. De controle hiervan ligt bij de gemeenten.

b) De vaste vergunning voor **een schietinrichting**: Afhankelijk van de samenstelling van het schootsveld kan de vergunning voor een vaste schietplaats afgegeven worden. Het schootsveld kan in die zin problemen opleveren, indien er water of moeras in gelegen is. Als kogels daarin terecht komen, kunnen ze niet met metaaldetectoren opgespoord worden en in een vochtige omgeving kan oxidatie van het lood sneller plaatsvinden. Een verandering aan de schietinrichting, hetzij aan de schietstang/schootsveld, hetzij aan het bijvoorbeeld op die schietinrichting staande clublokaal, noopt tot de nieuwe aanvraag voor een vergunning.

Als enkel het clublokaal wordt gewijzigd, kan de gemeente tevens kijken naar de daarbij staande ongewijzigde schietstangen, d.w.z. de HELE vergunning is dan in het geding. Echter, mocht een nieuwe vergunning voor de Raad van State afgewezen worden, dan is desondanks de oude nog van kracht. Overigens wordt de gemeente gemachtigd om de 4 à 5 jaar de lopende vergunningen te controleren.

Voorlichting richting bestuurders

De Federatie zal aan de milieufdelingen van de Limburgse gemeenten een brief sturen, om de medewerkers erop te wijzen welke de landelijke richtlijnen hieromtrent zijn. Wellicht verdient het zelfs aanbeveling om de milieuableidaren van de gemeenten centraal over deze richtlijnen te informeren.

Dit om te voorkomen dat er wijdlopende verschillen optreden in het beleid zoals dit van gemeente tot gemeente gevoerd wordt.

De ene gemeente wil nu eenmaal milieubewuster overkomen dan de andere en de eisen kunnen door eigen invulling van de wetgeving vrij divers zijn.

Gast

Er was nog een gast uitgenodigd, die met een buut over het schutterswezen de hele zaal plat kreeg. Harrie Wolters tekende voor deze act, waarin hij vooral de humoristische zijde van het schutter-zijn in het daglicht stelde.

België

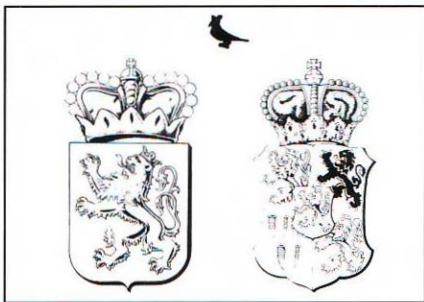
Als we in Nederland komen tot een aanvaardbare oplossing voor de loodproblematiek, dan kan er vervolgens contact worden opgenomen met onze Belgische collega's, omdat ook daar de discussie rond het schieten met lood op gang is gekomen.

Besluit

Het overleg is nog niet beëindigd en we zullen moeten afwachten wat de definitieve uitkomsten ervan zullen zijn. Als federatie weten we ons in ieder geval gesteund door de twee officieel verrichte onderzoeken en door de toezegging dat nieuwe richtlijnen in overleg met de stuurgroep van de Limburgse, Brabantse en Gelderse Federatie opgesteld zullen worden.

Tot zover de berichten van culturele zijde, van het schietfront en van de bestuurstafel. Deze informatieve middag is voor herhaling vatbaar, mits uiteraard de belangstelling van de schutters hiervoor voldoende blijft. En zeg nou zelf, wie zou er niet geïnteresseerd zijn in een methode om nieuwe fondsen aan te boren, om te vernemen wat zich op het gebied van het schieten afspeelt en of we met het lood op de vertrouwde weg mogen doorgaan!?

Luc Wolters.

ADRESWIJZIGINGEN

0080 Wijziging secretariaat Stuurgroep Marketentsters en Zoetelaarsters in Baron de Selysstraat 15 6301 JZ Houthem Tel. 04406-42322 (Bep Louwen).

0214 Wijziging secretariaat St. Joseph-Buchten in Dorpstraat 73 6122 CG Buchten Tel. 04498-52656 (W. Neilen).

0406 Wijziging secretariaat Schuttersvereniging St. Gregorius de Grote-Brunssum in Postbus 8050 6440 HB Brunssum Tel. 045-256116, fax 045-273600 (Jean-Pierre Schobben).

KOPSTUKKEN III

JURY-VOORZITTER FRITS KIRKELS

De heer Frits Kirkels werd geboren op 1-12-1929 te Roermond, in het oude Ziekenhuis dat nu "Huize de Pollaert" heet. Hij woonde in Heythuysen, waar zijn vader Gemeentesecretaris was.

In 1933, bij diens benoeming tot Burgemeester van Horn, verhuisde het gezin Kirkels naar die plaats. Na de H.B.S.-opleiding aan het Bisschoppelijk College te Roermond, werd Frits opgeroepen om zijn dienstplicht te vervullen.

Ruim twee jaar lang was Frits ingedeeld bij het Regiment Limburgse Jagers. Volgde in die tijd de Kaderschool te Weert en werd als sergeant-rijinstructeur geplaatst te Venlo. Later werd hij nog overgeplaatst naar Nunspeet als MTOO (Motor Transport OnderOfficier) bij de Stafcompagnie.

In zijn dienstitijd studeerde Frits voor het diploma "Gemeente-administratie I", deze studie zette hij na de Militaire Dienst met goed gevolg voort. Ook de vervolgstudie "Gemeente-Financiën" werd succesvol afgesloten.

Intussen was hij werkzaam op de Gemeente-Secretarie te Horn. In 1956 ging Frits werken op de Gemeente-secretarie in Reuver. Met opzet deze plaats: "Als je in die tijd burgemeester wilde worden, moest

je zorgen dat je op de secretarie te Reuver kwam. De toenmalige burgemeester van Reuver, de heer Claessen, lette goed op zijn "pupillen". Het was hard werken geblazen, maar dat was niet erg, je leerde enorm veel bij die man.

Uit die gemeentesecretarie te Reuver zijn maar liefst tien mensen burgemeester geworden!

Zelf was Frits Kirkels de laatste van het tiental. In december 1961 werd hij benoemd tot burgemeester van Meijel. Met zijn 31 jaar de jongste burgemeester van Nederland.

Frits: "Dat ben ik overigens maar drie maanden geweest. Toen kwam natuurlijk ergens anders weer iemand van die leeftijd."

De heer Kirkels legde op 1 oktober 1993 de burgemeestersfunctie neer. Was toen weer één van de drie langst zittende burgervaders van ons land.

Frits: "Twee collega's hadden een nog net twee maanden langere dienstitijd".

HET SCHUTTERSWEZEN

Hoe bent U in contact gekomen met het schutterswezen?

Dat was in 1951, toen was ik nog in militaire dienst. De schutterij van Horn had in 1950 het O.L.S. gewonnen in Asenray. Daardoor berustte dus voor 1951 de organisatie bij Horn. Ik had van te voren niet het minste contact met schutterijen gehad. Op dat OLS-1951 werd mij gevraagd de radio-omroep te bedienen op het feestterrein. Dat heb ik toen gedaan en ik vond het prachtig. Daar leerde ik ook voor het eerst de schutters kennen. Vóór het OLS-1952 in Rotem kwamen de Belgische organisatoren naar me toe en zeiden: "Gij kunt zo goed Nederlands spreken, wilt ge ook bij ons komen omroepen?". "Dolgraag zelfs!", was mijn antwoord.

Die eerste kennismaking is dus duidelijk meegevallen.

Zeër zeker. Een aardige bijkomstigheid was dat de mensen van Rotem absoluut niet wilden dat ik "de hele dag voor niets werkte". Ondanks mijn heftige protesten werd ik voor elk bericht dat ik omriep beloond met vijf franken.

Dat moet wel tot een aardig bedrag opgelopen zijn, als ik zelf me zo'n middag op het feestterrein voorstell!

Inderdaad, als sergeant verdiende ik f 1,50 per dag. In Rotem ging ik me daar 's avonds met meer dan honderd gulden naar huis; een kapitaal in die tijd!

Daarna heb ik nog omgeroepen bij de twee volgende OLS-feesten respectievelijk in Beesel en Margraten. Daarna werd ik niet meer gevraagd.

Einde schutterij-contact?

Voorlopig en als actief deelnemer wél. Ik ging wel steeds kijken. In die jaren behaalde ook Meijel een keer het O.L.S. Ik ben daarnaar gaan kijken, ergens op een stoep zittend "wiej eine sjooneman". Niet wetend dat ik er later burgemeester zou worden.

Bent U in die tijd ook bij het organiseren van het een of ander betrokken geweest?

In Beesel werd ik in 1953 door het OLS-bestuur voor het eerst voor vol aangezien. Men had mij uitgenodigd voor een vergadering. En daar zat ik dan met alle coryfeeën aan één tafel. Ik noem Mr Frans Haffmans, Overste van de Ven, Meester Creemers en Tjeu Hendriks uiteraard. Daar vertelde men mij hoe alles in zijn werk ging op federatieniveau. Ik mocht ook commentaar leveren. "Ich veulde mich al eine hele mán dao!"

Maar na Beesel was het actief deelnemen voorbij.

Ja, inderdaad. Totdat ik burgemeester van Meijel werd. Bij mijn bezoeken aan de Officiersmess te Venlo, waar ik uit hoofde van mijn functie werd uitgenodigd, ontmoette ik weer de heer Leo Jans die als beroepsofficier in dezelfde tijd als ik in de kazerne in Venlo werkte. Ook de zoon van Overste van de Ven had ik daar als pelotonscommandant leren kennen. Ik kwam er ook Overste van de Ven weer tegen.

En dus...

Inderdaad, het onvermijdelijke gebeurde. Hij herinnerde zich mij als omroeper bij een paar OLS-en en vroeg "dus" of ik iets voelde voor de functie van jurylid.

Dus wéér een entréé naar de schutterswereld.

Dat heb ik inderdaad gedacht. Bovendien zat er voor mij de aardigheid in, dat ik mezelf verplichtte op elk OLS aanwezig te zijn. Mijn eerste OLS als jurylid was bij schutterij St. Hubertus in Tegelen-Heide.

Ongeveer vijf jaar voordat Leo Jans President werd van de OLS-Federatie. Ik ben namelijk vijf jaar gewoon jurylid geweest. Mijn eerste opdracht was, dat weet ik nog heel goed, "Beste houding tijdens de optocht."

Er waren toen nog geen vastgelegde normen.

Nee. Je kreeg wel 's morgens enige instructie. Veel leden van de jury waren mensen die als officier of onderofficier in Militaire Dienst waren geweest of dat nog waren. Die brachten dus hun ervaring mee en die wisten echt wel wat exercitie was en hoe de schutters moesten marcheren enzovoorts.

En, laat ik zeggen, het volkskundig gedeelte...

Daarvoor werden veelal mensen uit de organiserende plaats zèlf gerecrueteerd.

Was het OLS in plaats A dan zaten er veel dames uit A in de jury. Ging je naar plaats B dan kreeg je daar de dames uit B als jurylid.

Niet gehinderd door...

Niet gehinderd door enige kennis van zaken. "Het heilige oog" enzovoorts. Hetgeen, zoals ik in het begin van mijn voorzitterschap merkte als ik met schutters praatte, enige wrevel wekte. Zo in de trant van: "Ja maar, wat weten die daar nu van?" Dat is sindsdien gelukkig een heel stuk minder geworden.

Om niet te zeggen, helemaal verdwenen.
Inderdaad.

Hoe ging het verder met Uw "schutterij-carrière"?

Volkomen onverwacht overleed Federatievoorzitter Mr Frans Haffmans. Dat had zijn neerslag op het hele schutterswezen, want Frans was een figuúr. Die had ook "de sjmik d'r-oonger", als dat zo gezegd mag worden. ("Sjmik" = "zweep", J.W.)

Inmiddels was Leo Jans al een paar jaar voorzitter van de jury als opvolger van Overste van de Ven. Leo Jans werd Federatievoorzitter. Met als gevolg dat hij mij vroeg het voorzitterschap van de jury van hem over te nemen.

Hij vertelde mij er overigens toen niet bij dat ik dan ook automatisch èn lid van de Stichting Steun aan het Schutters- en Gildewezen, de S.A.S., èn lid van het Federatiebestuur zou zijn.

U kreeg er dus meteen twee stoelen bij.

Ik ging van gewoon jurylid op de stoel van de jury-voorzitter zitten en ik kreeg er bovendien nog twee functies bij.

Een ding moet mij toch van het hart. Het OLS wordt eigenlijk steeds professioneler. Eigenlijk net zoiets als bijvoorbeeld Ajax en Feyenoord, die worden beroeps en dan krijg je dat.

Te zeer geïnstitutionaliseerd meent U.

Ja. Te zeer een instituut.

Noemt U eens een voorbeeld.

Neem nu de beoordeling van een koningin.

Ik moet toch "janken" eigenlijk, als zo'n meisje of zo'n vrouw beoordeeld wordt. Ze kan de duurste jurk aan hebben en de mooiste bloemen dragen, als die dame geen uitstraling heeft, is ze voor mij niet "de mooiste koningin". Dat is het hele verhaal. Zo simpel is dat.

Ze worden wel verzorgd door hun achterban.

Verzorgd, wat heet. Als ik toch zie hoe die meisjes, ocherm... Naast het terrein worden hun schoenen gepoetst. Ze worden soms naar de plaats van beoordeling gedragen en krijgen daar pas de echte koningin-schoenen aan... En dan wordt dat alles nog eens allemaal gepoetst en het laatste pluusje wordt van de japon geplukt... (Met grote klemtoon uitgesproken:) "Nou, dat gaat me te ver, moet ik zeggen".

Eigenlijk een overbodige vraag, maar wat ziet U zelf dan liever?

Dat zal ik U zeggen. Ik zie persoonlijk veel liever een koningin die op de morgen van het OLS haar "haof" is ingegaan, de mooiste bloemen uit die "haof" geplukt heeft en en daarvan een mooi boeket gemaakt heeft, dan dat ze wie weet voor een groot bedrag bij een bloemist en prachtig bruidsboeket heeft laten maken. U begrijpt wat ik bedoel.

De NORMENCOMMISSIE

Om meer lijn in het een en ander te krijgen heeft de S.A.S. toen de Normencommissie opgericht.

Inderdaad. Daar heb ik toen zelf de stoot toe gegeven.

Die commissie heeft in eerste instantie ontzettend goed werk gedaan, want het werkte naar twee kanten. De schutters wisten voortaan hoe het moest en op welke punten gelet zou worden en de jury-leden konden beschikken over een handzaam naslagwerk. Dat was het goede van de hele zaak. Het moest natuurlijk ook groeien. En nog. En het groeit nog. Er is nu weer een nieuwe versie die helemaal bijgesteld is.

En daar komt weer commentaar op. Juist en dat gaat weer mee. Het moet een beetje levend blijven.

U bent ook degene geweest die het hele werk van de 1e Normencommissie destijds ten doop hebt gehouden.

Ja daar hebt U zich als eerste voorzitter enorm voor ingespannen in-dertijd, tijdens die vele vergaderingen. Als voorzitter van de jury heb ik dat toen mede ten doop mogen houden. Ik moet zeggen dat die commissie in een korte tijd heel veel op papier heeft gezet en verduidelijkt.

PROMINENTEN UIT HET VERLEDEN

In het begin van dit gesprek noemde U enige namen van personen die een zeer grote rol hebben gespeeld in de schutterswereld. Er mag gerust gesteld worden dat de huidige schutters -ouderen en jongeren- mede kunnen profiteren van wat zij in hun tijd gedaan hebben. Helaas: in hun tijd. Het gevaar bestaat dat ze bij de jongere generaties schutters langzaam in de vergetelheid geraken. Zonder daar enig verwijt in de richting van die jongeren aan te koppelen uiteraard. In enkele vraaggesprekken vóór dit, heb ik mijn gesprekspartners om hun persoonlijke herinneringen aan enkele prominenten uit het verleden gevraagd. Met de bedoeling uit vele steentjes (weer) een min of meer volledig mozaïek te kunnen samenstellen, waardoor hun persoon en hun werk ons (weer) levend voor ogen (komen te) staan.

Ik wil U nu enige namen noemen met het verzoek iets te vertellen van wat U zich uit persoonlijk contact van hen kunt herinneren.

Mr FRANS HAFMANS

"Heel graag. Frans Haffmans was een verschrikkelijk interessante mens. Een schutter in hart en nieren. Daarbij denk ik dan aan iemand die ongecompliceerd is, en dat was Frans ook. Hij was notaris. Hij bleef eenvoudig. Mens tussen de mensen.

Daarbij moet gezegd worden, dat Frans, misschien ook fysiek, door zijn figuur, maar vooral ook door zijn manier van spreken, gezag afdwong.

En hij had gezag onder de schutters. Als Frans Haffmans iets zei, werd er geluisterd. Je zag zijn toehoorders meedenken en mee overwegen. Met als conclusie meestal: "Hij heeft gelijk." Hij was een aimabel mens. Hij was ook iemand die opviel, zoals hij op het OLS het terrein op kwam in zijn uniform en die hoed met die grote pluim. Een persoonlijkheid. Als je spreekt van een echte representant van het Limburgse Schutterswezen, dan was dat beslist Frans Haffmans.

Hij wist ook te binden. Echte conflicten kom je in de schutterswereld haast niet tegen. Het is schutters niet eigen om conflicten te hebben of om die te maken. Als er al eens iets was, dan zei Frans heel wijs -

misschien had hij dat in zijn advocatenpraktijk geleerd- zijn mening. En na enig nadenken beaamde iedereen zijn oordeel. Frans kwam met zijn conclusies en hij kon goed luisteren. Hij was er ook de man niet naar om aan het begin van een vergadering zoveel te zeggen, dat hij zijn mening aan anderen opdrong. Hij luisterde, trok zijn conclusies en zei dan waarom hij deze conclusies zò getrokken had. Nogmaals: Frans Haffmans was een zeer aimabele persoonlijkheid.

MEESTER CREEMERS

Meester Creemers heb ik altijd zeer sympathiek gevonden. Zijn titel of bijnaam of hoe men het noemen wil, was "de Meister." Hij wàs ook op heel veel gebieden "de Meister".

In meer dan één betekenis dus.

Inderdaad. Eén detail vergeet ik nooit: hij had altijd en altijd "de papieren" bij zich. Ik heb nog nooit iemand meegemaakt die de Reglementen zò in zijn hoofd had als De Meister. Als er op een vergadering ergens onduidelijkheid over bestond, dan maakte hij het karakteristieke gebaar dat we allemaal van hem kenden: hij tastte onder zijn stoel naar zijn tas -er is nooit één vergadering geweest waarbij hij zijn tas niet bij zich had- en haalde er de reglementen uit tevoorschijn. Hij vond meteen de juiste pagina die hij moest hebben; hij wist exact waar alles stond.

Stereotyp klonk dan: "Meneer de Voorzitter, ik lees voor: in artikel zoveel staat dat en dat. Dan hoefden we niet meer te discussiëren!

Dat was de ene kant van Meister Creemers. Hij was voorzitter van een schuttersbond waarin niet direct zware conflicten voorkwamen maar waar toch wel onderlinge spanningen waren. Daar is hij altijd, en dat heeft hij heel veel jaar gedaan, met veel verve in opgetreden.

Ik sprak daarnet over Mr Frans Haffmans. De Meister had in zijn Bond ook zo'n gezag. Hij was een verschijning. Zo oud als hij was, hij liep altijd zo recht als een kaars. En ook hij had hart voor de schutters. Hij was hoofd van de school in Molenbeersel. Het hele schutterswezen lag hem net zo na aan het hart als de schooljongens van Molenbeersel.

OVERSTE FRANS VAN DE VEN

De persoon van Overste van de Ven staat wat verder weg in mijn

geheugen. Ik heb niet zoveel direct persoonlijk contact met hem gehad. Wèl in de voor-periode, toen ik nog omroeper was. In de jury heb ik hem maar heel even meegemaakt.

Hoe zoudt U hem typeren?

Hij was iemand die heel veel voelde voor het schutterswezen en die zich ook enorm veel moeite gedaan heeft, dat gevoel over te brengen op anderen.

We hadden in die tijd, zoals gezegd, nog geen vastgelegde normen. Als er iets nodig was in bepaalde omstandigheden waaraan men zich kon houden en vasthouden, dan was het toch altijd Overste Frans van de Ven die dat deed. Hij was zeer selectief in het uitzoeken van zijn juryleden. Hij benaderde iemand voor die functie door deze eerst heel nauwgezet uit te leggen wat de jury eigenlijk was. "Daar zou jij eigenlijk best bij passen. Je moet het eerst maar eens een jaar proberen, en dan kalle veer dao nog wel ins euver."

Als je dan voldeed aan zijn strenge selectie-normen was je jurylid en stond hij je terzijde bij alles wat je daarvoor nodig had.

HET SCHUTTERIJENMUSEUM

Van personen naar zaken. Kunt U iets vertellen over het Schutterijenmuseum?

We zijn, zoals bekend, begonnen op Kasteel Hoensbroek. Een pracht lokatie en een geweldige accommodatie. En zeer belangrijk: er waren geen kosten aan verbonden. Dat is namelijk wat nog steeds geldt: we hebben als S.A.S. gezegd: "Mijne Heren, wij hebben alleen maar een pracht van een collectie, maar helaas géén geld". We kregen wel wat subsidie van de Provincie, maar dat hield echt niet over. Met wat kunst- en vliegwerk werden daar wat tweede-hands vitrines voor gekocht en bij Schunck in Heerlen kregen we nog wat oude etalagepoppen. Zo is dat museum er gekomen.

Het Museum is niet in Hoensbroek gebleven.

Nee. Jammer. De grote verdienste van "Hoensbroek" was, dat men er heen kwam om het kasteel te bezichtigen en tegelijk werd dan ook een bezoek aan het Schutterijenmuseum gebracht.

Veel steun hebben we gehad van de Stichting Kasteel Hoensbroek. Dan, helaas, de gemeentelijke herindeling. Hoensbroek komt bij Heerlen. Het Museum was minder

interessant voor de gemeente Heerlen. Het Kasteel moest haar representatie-ruimte worden. Men moest er mensen kunnen ontvangen.

Zonder dat we het in de gaten hadden, lag de hele collectie van ons Museum in de kelder van het Kasteel en zaten we dus met een enorm probleem.

Toen verhuisde het Museum naar Stramproy.

Inderdaad. Om een lang verhaal kort te maken: Burgemeester Frans Beckers heeft alles in het werk gesteld om het Schutterijenmuseum naar Stramproy te krijgen. Onze benaderingswijze was dezelfde als in Hoensbroek: "Wij hebben wel collectie aan te bieden, maar geen geld."

Juist in die tijd draaide de Provincie de subsidiekraan dicht. Toegezegde subsidies werden afgekocht.

De stichting SAS kreeg daardoor eenmalig een groter bedrag toegevoegd. Dat hebben we in zijn geheel besteed aan de inrichting van ons Museum in Stramproy.

En nu gaat het Museum weer weg uit Stramproy

Het gebouw waar het museum nu gevestigd is, wordt afgebroken. Er komen bouwterreinen. We gaan waarschijnlijk naar het nieuwe Museum in Venlo. Onderhandelingen zijn gaande. We gaan representatieve wisselexposities houden.

Er is dus hoop voor de toekomst.

We blijven optimistisch. *Hebt U zelf nog enkele onderwerpen waarover U iets meer zou willen zeggen?*

Ja, graag.

DE JURY

Op de eerste plaats dan de jury. Ik moet zeggen dat ik enorm veel respect heb voor de leden van de jury en niet in het minst voor de secretaris de heer Mathieu Kessels, die ontzettend veel voorbereidend werk te verzetten heeft. Ik kan dat hier nu eens kwijt in het openbaar: de juryleden doen zeer conscientieus hun werk. Dat wil ik heel nadrukkelijk stellen. De 65 dames en heren, waaruit de jury is samengesteld, zijn elk jaar een hele dag van 's morgens vroeg totdat het donker is, zeer geconcentreerd bezig. Als ik dan terugdenk aan het afgelopen OLS, met die enorme hitte, dan heb ik een geweldige waardering voor hen. Er wordt steeds, en terecht, gezegd dat de schutters erg te

lijden hebben van de hitte. Maar men vergeet wel eens dat een jurylid dat bijvoorbeeld marketentsters of mooiste koningsparen en koninginnen moet beoordelen, drie volle uren in de wei staat totdat allen beoordeeld zijn. Dat betekent, dat ze de hele middag in de brandende zon staan, zonder enige beschutting. Ik waardeer het bijzonder dat ze hun werk toch nog altijd met zoveel plezier en toewijding doen.

DE VROUW IN HET SCHUTTERSWEZEN

Een ander punt dat ons de laatste tijd beweegt is de vrouw in het schutterswezen. Ik vind dat we dit onderwerp niet moeten overtrekken.

Mijn mening is, dat dat van zelf komt. Als ik bijvoorbeeld al zie, dat de dames hun eigen schuttersfeest (LDS) hebben. Men kan daarover zeggen wat men wil, maar het is er. Het is al niet meer weg te denken en het is ook een goede zaak.

In het laatste weekend van april wordt elk jaar geschoten om de hoogste eer van de beste koning van de hele OLS-Federatie. Dat is steeds een hele happening.

In 1994 zijn er voor het eerst ook DAMES geweest. Op de najaarsvergadering van de OLS-Federatie

in oktober 1994 zijn de drie beste Damesschutters officieel gehuldigd om hun prestaties in Maasmechelen.

Toch is men niet in het hele Federatiegebied van gelijke mening hierover, dacht ik.

Ik zeg nog eens: dat komt vanzelf. We moeten inderdaad niet vergeten dat men daar in het Noorden en het midden van onze provincie anders over denkt. Veel positiever. Maar ik ben er heel gerust over als ik zie hoe het groeit. Men moet wel oppassen dat men niets gaat forceren, want dan gaat men zaken kapot maken. En dat moeten we niet hebben.

LOOD IN DE BODEM

Wat vindt U van de bezorgdheid van onze schutters over het voortbestaan van het schieten. Met andere woorden: het loodprobleem?

Onze schutters vragen zich inderdaad af, hoe moet het met het schieten in de toekomst? Het feit dat de schutters zich daar enorm over hebben opgewonden, is toch ook een teken dat het echt leeft.

Het Federatiebestuur is op dit gebied zeer actief. Lei Stals en ik hebben intensief contact met Den Haag. We ontdekten dat ze daar

maar één slogan hadden: "Lood in de bodem, dat is fout. Punt uit". Het Ministerie heeft aan T.N.O. opdracht gegeven een onderzoek in te stellen naar de mate waarin kogels uit het milieu te halen zijn met behulp van detectors.

Dat kan niet op alle plaatsen geschieden. Als kogels in water, in dicht struikgewas, moeras of in bossen terechtkomen, zijn ze niet zo gemakkelijk te traceren. Bij deze schutterijen zal men waarschijnlijk met een kogelvanger moeten gaan werken. De schutters doen dat niet graag. Maar als dat de redding is, dan zal de grote winst van het onderzoek van T.N.O. zijn, dat er een kogelvanger uit resulteert die door datzelfde T.N.O. wordt ontwikkeld, ontworpen en beproefd.

En dus bij de Hinderwetvergunningen zal gaan gelden, onder het motto: "Als U deze kogelvanger neemt, zit U goed."

Dan hebben de schutterijen ook op dit punt geen zorgen meer.

Intussen is uit wetenschappelijk onderzoek (Bureau Witteveen en

Koninklijk bezoek in Meijel; een bezoek aan een van de plaatselijke schutterijen stond natuurlijk op het programma.

Bosch) gebleken, dat lood als het eenmaal in de bodem zit, nauwelijks of geen schadelijke invloed heeft op de omgeving. De doelstelling van de overheid inzake de loodproblematiek moet dan ook zijn: niet het lood uit het milieu verwijderen, maar het terugdringen uit het milieu.

Wij werken daar in de praktijk al aan mee. We schieten op kleinere bolletjes, waardoor zoals bekend men eerder mist en het schieten eerder afgelopen is. Dus: minder lood in de bodem.

Bij het OLS in Stokkem had het Federatiebestuur de ambtenaren uit Den Haag, met wie intensief samengewerkt wordt, uitgenodigd. Ze waren zeer onder de indruk van wat ze daar te zien kregen. Er ging een wereld voor hen open. Toen heb ik gezegd: "Als het schieten niet meer kan, is dit alles er niet meer. Dat is de doodsteek van datgene waarvan U zelf zegt, dat het een prachtig feest is." Nogmaals, ik ben er stellig van overtuigd, dat de schutters zich geen zorgen hoeven te maken dat het schieten verboden zal worden.

FEDERATIEBESTUUR

Wat belangrijk is voor het hele schutterswezen, is het besturen van de OLS-Federatie en alle aangesloten verenigingen. Daar wil ik ook wat over zeggen. Ik heb er helemaal geen zorgen over dat het schutterswezen kapot zal gaan.

Maar het is wel belangrijk dat de vitaliteit erin blijft. Ik word zelf al een dagje ouder en zo zitten er meer van mijn leeftijd of rond die leeftijd in het Federatiebestuur. Wat ik hoop, is dat de schuttersbonden, want zij zijn het die hun afgevaardigden naar het Federatiebestuur sturen, er voor zorgen dat ze daar goede mensen krijgen.

Mensen die ook de gave en de mogelijkheid hebben om met anderen samen een goed bestuur te zijn. Zij dienen er voor te waken dat het schutterswezen zijn vitaliteit niet verliest; dat het sprankelend blijft. Daar heeft onze hele Limburgse cultuur baat bij.

TE KOOP

370 stuks koperen hulzen,
kaliber 12, twee jaar oud.
Te bevragen bij:
Schutterij St. Nicolaas-Meijel,
J. Tulkens, 04766-1891.

Wat zijn Uw ideeën betreffende het aspect 'leeftijd'?

Leeftijd. Tja. De Paus is oud, Adenauer was ook een man op leeftijd net zoals de Gaulle en tegenwoordig Mitterrand. Deze mensen zien zelf ook in, dat ze op een bepaald moment moeten gaan. Ze voelen dat ook. Zo vind ik dat het bij het Federatiebestuur ook moet zijn.

Het is niet direct een verdienste om er zolang mogelijk te blijven zitten. Het gaat er dus om dat in het Federatiebestuur mensen zitten die midden in de hele situatie staan, die midden in het schuttersleven staan en die dat ook goed kunnen overbrengen. Met name ook datgene wat er onder de jongeren leeft, dus daar, waar eigenlijk de koek gebakken wordt.

Een leeftijd noemen is even willekeurig als geen leeftijd noemen. Maar stelt U zich voor, dat er een jongeman in het Federatiebestuur zou komen van zo'n 30-35 jaar, die al een beetje levenservaring heeft. Ik denk daarbij aan de Jongerenafdelingen zoals partijen die ook kennen. Lijkt U dat iets of is dat ...

Ik kan U zeggen dat er al één heel jonge man in het Federatiebestuur zit en dat die zijn partij zeer goed meeblaast.

HET SCHUTTERSTIJDSCRIFT

Ik zou ook iets willen zeggen over het Limburgs Schutterstijdschrift. Het Schutterstijdschrift is zeer belangrijk, het is een bindend element in onze schuttersgemeenschap. Er zijn mensen die zich daar enorm voor inzetten, met name de secretaris van de stichting SAS, de heer Wim Pijpers.

Ik vind het daarom jammer dat bij een schuttersorganisatie van zo'n 10.000 leden, er naar verhouding veel te weinig abonnees zijn. De abonnementsprijs hoeft geen bezwaar te zijn: in een heel jaar tien pilsjes minder drinken en het abonnementsgeld is betaald.

Hebt U tot slot nog enige opmerkingen?

Ik had het daarnet over mensen die te lang op hun bestuursstoel blijven zitten. Ik zit inmiddels ook al de nodige jaren in de schutterswereld, al bijna 30 jaar en je vraagt je dan af: "Waarom ben ik eigenlijk zo gek om dat te doen? Ik kom niet veel op bondsfeesten, maar ik vind het O.L.S. en het organisatorische daaromheen echt iets wat ik graag doe. Ik ga graag gewoon met de

mensen wat "kalle". Want wat me altijd zo opvalt, is dat de Sjötte "zo'n geweun minse zeen". Ik ben nu al zo vaak op schuttersfeesten aanwezig geweest, maar ruzie heb ik er nooit meegemaakt. Er kan er wel eens een zijn, die een glas bier teveel drinkt, maar dat heeft ook zijn charme. Die is bovendien ook niet direct vervelend als hij zo is. Charmant zaat, of "deftig zaat" zoals men wel eens zegt. Het is echt fijn volk met een sterke familiebinding. Mam is erbij.. Vroeger was Pap alleen. Mam bleef met de kinderen thuis zitten. Nu gaat het hele gezin mee. Mam is tegenwoordig of bij de schutterij zelf of ze heeft een functie in de schutterij. Ze staat op het moment zelfs onder de schietboom en de kinderen zijn bij de drumband. De hele familie is aanwezig en ze hebben "eine sjone middig". ze gaan in het gras zitten. Als het heet is doen ze de jas uit. Het zijn prachtige taferelen die je dan ziet, waar ik altijd van geniet, is de "doodgeweune kal" van alledag, die je met die schutters kunt hebben over de meest simpele dingen, waar je vaak heel rake reacties op krijgt. Vooral menselijk, ja. Dat vind ik het mooie van het schutterswezen. Die broederschapsgedachte en zo, dat zijn toch mooie dingen. Die zitten ook zeer diep geworteld.

Er wordt wel eens beweerd, dat de schutterijen hun beste tijd gehad hebben.

Dat is niet waar. Als je onze schutters in de optocht aan je voorbij ziet trekken, dan zie je dat er toch nog heel veel jongeren bij zijn. Zij zijn toch degenen die de vlam hebben overgenomen van de oudere generatie en die ze ook weer aan de jongeren die na hèn komen, bèst weer zullen doorgeven.

Dat is de mooiste garantie die je kunt hebben. Dat dat grote goed, want zo noem ik het toch, blijft bestaan.

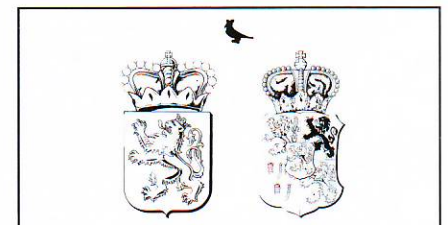
Zonder ons Schutterswezen zou "het Limburgse" een heel stuk minder mooi zijn.

Waarvan heel gaarne akte.

Ik dank U.

Leeuwen-Roermond, 20-10-1994

Drs. Jean Walraven.

GILDE- EN SCHUTTERSZILVER

JUWELIERS - HORLOGES
Jan Andriessen
 DORPSSTRAAT 54
 5708 GJ HELMOND (STIPHOUT)
 TEL. 04920 - 50792
 FAX 04920 - 22269

ST. ELISABETH STOKKEM IN NOOD:

NL: ING Bank 65.78.36.214
 B: Generale Bank 235-0236500-26

Schutterij en broederschap:
 Wanneer je wel feest viert,
 maar elkaar laat vallen
 wanneer het er echt op aankomt,
 ontbreekt feitelijk de inhoud.

Was getekend,

De Redactie.

JANFRÉ

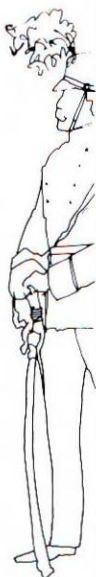
**Voornaamste punten waar u op let
 bij aanschaf van nieuwe uniformen:**

- *Goede kwaliteit
- *Korrekte pasvorm
- *Vlotte levering
- *Betaalbare prijs
- *Behoud van pasvorm
- *Snelle nalevering
- *Uitgebreide service

Dit maken wij voor U.
 Vraag vrijblijvend offerte.
 Maak een afspraak.

**uniformen-
 petten-
 uitmonsteringen**

BRUSSELSESTRAAT 124
 6211 PH MAASTRICHT
 TELEFOON 043-217712

LAARZEN LAARZEN L
 PLUIMEN-VEREN-PLUI
 KOPPELS-RIEMEN-KO
 HOEDEN-SHAKO'S-I
 UNIFORMSCHOENEN
 DANSSCHOENEN DAN
 HISTORISCHE-SCHOE
 GILDESCHOENEN GI
 OVERSCHOENEN G
 HANDSCHOENEN HAN
 OPERA-OPERETTE-SC

VAN BEERS B.V.
 SCHOENFABRIEK

Mgr. Völkerstraat 33, 5171 JM Kaatsheuvel NL
 Tel.: 04167-72254, b.g.g. 76548-77072
 België, BRD, 00-31 4167-72254

TONEELSCHOENEN

SCHUTTERIJPAKJES

Een komische smokkelaffaire speelt zich kort na de Tweede Wereldoorlog af. Het was de schutterij St. Catharina uit Stramproy die de dupe werd van de waakzaamheid van de douanemensen. Deels door eigen schuld, deels door oplettendheid van de Belgische douane had St. Catharina een schadepost van 1000 francs.

Toen de Tweede Wereldoorlog uitbrak, kende Stramproy een groot aantal bloeiende verenigingen. Hierbij ook de schutterijen St. Catharina en St. Antonius. Echter dit verhaal betreft St. Catharina, die in de oorlog op last van de bezetters al haar schietmateriaal moest inleveren. Gevolg een kwijnend bestaan. Immers wat is een schutterij als zij zich niet kan presenteren?

Toen echter na vier jaren van bezetting, na de bevrijding, het normale leven weer langzaam op gang kwam, herrees ook de schutterij uit haar gedwongen 'winterslaap'.

Op de schuttersfeesten die ongeveer één jaar na de bevrijding weer in ere werden hersteld, was het vaak een armzalige vertoning. Alle schutterijen waren getroffen door de maatregelen van de nazi's waardoor vaak niets dan het koningszilver in veiligheid gesteld kon worden. De ene schutter liep op de schuttersfeesten, of wat daarvoor moest doorgaan, met een oude pet op, de andere met een sjerp om, terwijl de meesten helemaal niet meer in uniform konden verschijnen. Kortom het was een ongeorganiseerde troep waar wat aan gedaan moest worden.

Christ Aengevaeren, toenmalig voorzitter van St. Catharina, stelde op een vergadering voor, de leden van echte uniformen te voorzien. Echter een voorstel doen en de verwezenlijking er van, zijn een hemelsbreed verschil. Een bestuurslid had echter een relatie met een Belgische firma, die handelde in tweedehands officiersuniformen. Uniformen die uitstekend geschikt konden zijn als schutterijpakjes. Als de plannen van Aengevaeren verwezenlijkt konden worden, zou St. Catharina de eerste schutterij zijn in de kring 'Weert' die in echte uniformen op straat zou komen bij schuttersfeesten.

Na verschillende vergaderingen werd de knoop doorgehakt. Ieder lid zou een bijdrage leveren van

dertig gulden. Dat de 'sjuttepekskes' uit België zouden komen mocht echter niet verteld worden. Daarom werd door het bestuur voortdurend verteld dat de pakjes uit Amsterdam zouden komen. Uniformen van Britse officieren. Een uitspraak van het bestuur waaraan niemand durfde te twijfelen.

Na enkele maanden van wachten zouden de 'sjuttepekskes' afgeleverd worden. Geheime besprekingen van enkele bestuursleden en de Belgische firma hadden als resultaat, dat de uniformen afgeleverd zouden worden in Café 'De Paol' vlak bij de grens, maar nog net op Belgisch gebied. De leden van de schutterij moesten dan zelf maar zorgen dat de 'pekskes' over de grens gesmokkeld werden.

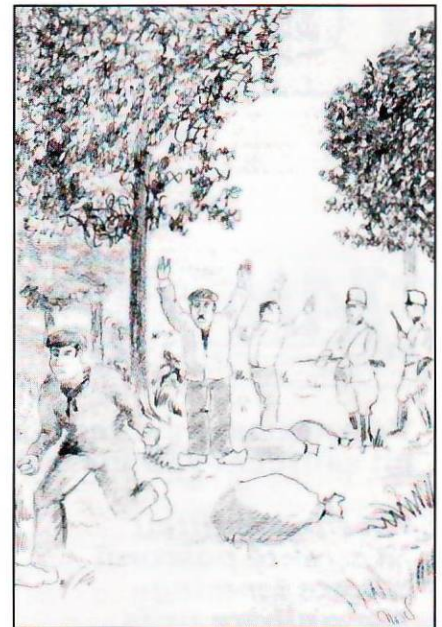
Veel problemen werden niet verwacht. De Nederlandse douanemensen werden zelfs ingelicht. Omdat het voor een vereniging was, zouden zij een oogje dichtknijpen. Als alles rustig en ordelijk verliep, zouden er ook geen posten staan op het tijdstip dat de uniformen overgebracht zouden worden. Er werd een afspraak gemaakt dat vlak bij de 'Wel' de grensoverschrijding zou plaatsvinden.

"Dat wordt een makkie", zei J. Steyvers (Klauwers Sjeng), die zijn sporen als smokkelaar op velerlei gebied ruimschoots had verdiend. Omdat hij een ervaren smokkelaar was, en daarbij een actief lid van St. Catharina, werd hij de leider van het groepje vertrouwde leden die het karwei zouden uitvoeren.

Op de afgesproken avond togen de zeven uitverkorenen, onder leiding van Sjeng, de grens over om in 'De Paol' te wachten op de vertegenwoordigers van de Belgische firma wiens naam angstvallig geheim gehouden werd. Het duurde echter erg lang voordat de bringers zouden komen. Dat had weer tot gevolg dat de St. Catharinamensen maar alvast een aantal potten bier dronken op de goede afloop. Het kon toch bijna niet mis gaan. De Hollandse grensbewakers waren ingelicht, en de Belgen werden niet gevreesd, omdat zij bij lange na niet zo actief waren als hun Hollandse collega's. Er werden duidelijke afspraken gemaakt, waarbij elk een aantal uniformen zou nemen, om ze over de grens te brengen.

Echter het lange uitblijven van de Belgische vrienden zou de groep van St. Catharina noodlottig worden.

Met het verstrijken van de tijd werd de dorst van de groep steeds groter. Talrijke 'pinten' werden gedronken. Gevolg een dronkemanstroep in het café, die steeds grotere vormen aannam. Werd aanvankelijk heel geheimzinnig gesproken over hetgeen stond te gebeuren, allengs werden de uitverkorenen steeds moediger en luidruchtiger. Er werd veel te hard gesproken. Zo hard zelfs dat de Belgen er van onder de indruk raakten. Zij gingen poolshoogte nemen bij het café en vatten post bij de ramen. Hier konden zij woordelijk verstaan wat de smokkelaars van plan waren te doen. Ook begrepen zij dat er iets moest gebeuren. Binnen de kortst mogelijke tijd werden hulptroepen gecharterd en de stellingen betrokken die de Catharinamensen hen zo haarfijn hadden uitgelegd.

Na vele uren van wachten, kwamen tegen middernacht, dan eindelijk de Belgische vrienden in café 'De Paol'. Samen werden natuurlijk nog een aantal pinten gepakt, terwijl de intussen vrijwel allemaal dronken geraakte St. Catharina-smokkelaars de uniformen aantrokken of in pakken gereed maakten om over de grens te brengen. Intussen zat in Stramproy het bestuur in grote spanning. Gissingen dat er iets gebeurd moest zijn, waren niet van de lucht. Gaan kijken was ook uitermate riskant. Daarom werd maar afgewacht.

De meeste schutters-smokkelaars trokken met hun dronken hoofd twee 'sjuttepekskes' over elkaar aan, terwijl zij er bovendien enkele in een 'pungel' onder de arm droegen. Echter Sjeng, op alle gebied een echte voorman, trok vier uniformen over elkaar aan. Hierdoor zag hij er uit als een ouderwetse vogelverschrikker, die haast niet kon bewegen. De resterende pakken werden op de rug genomen en het dronken gezelschap vertrok, zoals afgesproken, richting "De Wel" om daar de grens over te gaan.

Wat schetste echter hun verbazing, toen zij amper goed en wel op weg, de kreet "Halt douane", hoorden. "Flauwe kul; gewoon doorlopen", riep Sjeng. Enkele waarschuwingschoten van de Belgische 'kommiezen' bleken voldoende om hen te laten begrijpen dat het ernst was. Vluchten was het parool. Maar dat ging niet, omdat de mannen dik gekleed waren en veel gedronken hadden. Daarbij droegen ze allemaal een extra pak.

Geschrokken door de nachtelijke schoten kwamen bewoners, van dichtbij de grens gelegen huizen, snel kijken wat er aan de hand was. Harry de Renet, die ook bij de groep uitverkorenen behoorde, was de eerste die er in slaagde te vluchten. Met een pak onder zijn arm, en zo snel als zijn korte benen hem konden dragen, liep hij naar het eerste huis op Hollands gebied. De bewoner hiervan, Pierre Kwaspens, begreep er helemaal niets van.

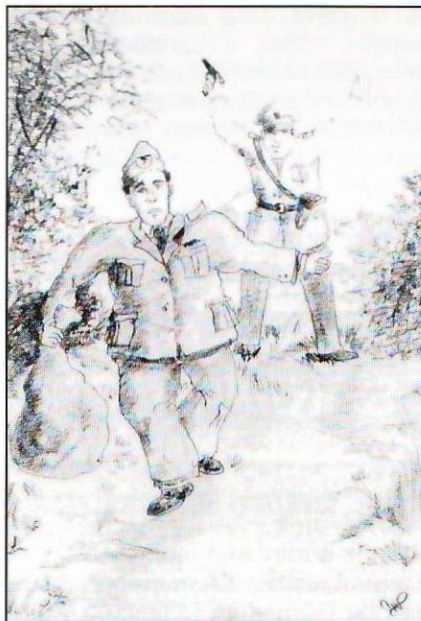
"Pierre", zei Harry, "Het zijn de sjuttepekskes". "Ach wat", meende Pierre te moeten zeggen. "Ach wat, die moeten toch uit Amsterdam komen. Toch niet uit Bels". "Toch zijn het de sjuttepekskes, wij hebben ze in België moeten halen. Maar de kommiezen hebben op ons geschoten. Ze hebben er vast wel enkele geraakt. Ik ben er nog tussenuit gekomen", zei Harry, die van het vele bier en de schrik bijna niet op zijn benen kon blijven staan. Even later kwam er weer een veilig over.

Alleen de heldhaftige Sjeng lukte het niet. Met zijn vier pakken over elkaar, kon hij vrijwel niet lopen. Een gemakkelijke buit voor de Belgen, die zichtbaar verheugd waren dat zij een Hollander te pakken hadden. Hierdoor vergaten ze zelfs te zoeken naar de pakken die de dronken smokkelaars hadden moeten achterlaten bij hun vluchten. Sjeng was gepakt, en wat hij ook deed, ontsnappen was niet moge-

lijk. Zelfs praten als Brugman hielp niet. Hij moest en zou mee naar het 'kantoor' om daar procesverbaal te laten opmaken. Sjeng wilde daar absoluut niets van weten. Daarom besloten de kommiezen de bewijslast, in de vorm van het grote pak met 'sjuttepekskes' mee te nemen en Sjeng te laten gaan. Immers zij kenden hem persoonlijk. Wanneer het nodig was hem alsnog in te rekenen, zou daar best wel eens kans toe komen.

Het was intussen al ver na middernacht toen de Belgische douanemensen zich terugtrokken. Helemaal was hun actie niet geslaagd. Alleen Sjeng hadden zij kunnen pakken, en maar elf 'sjuttepekskes'. Toen de zes helden op Hollands gebied begrepen dat de Belgen zich hadden teruggetrokken, besloten zij, zo dronken als zij ook waren, terug te gaan om de afgeworpen pakjes met 'sjuttepekskes' te gaan zoeken. In het nachtelijk duister werd het hele gebied zo goed als mogelijk afgezocht. Ook enkele buurtbewoners, waaronder Pierre Kwaspens, sloten zich bij de grootscheepse zoekactie aan.

Tegen de morgen kon de balans worden opgemaakt. Van de dertig aangekomen uniformen, waren er 19 terecht en 11 in het bezit van de Belgische douane.

Intussen zat het bestuur van St. Catharina niet werkeloos toe te zien. Zij waren direct na de schietpartij ingelicht en verschenen op de plek des onheils. Midden in de nacht werd nog beraad gehouden, en toen de balans was opgemaakt,

was het bestuur nog steeds aan het bespreken wat te doen om de eigendommen terug te krijgen. Besloten werd dat enige vertrouwde mensen naar het hoofdbureau van de Belgische douane te Kessenich zouden gaan. Zij zouden daar de zaak uitleggen. Een bijzonder verantwoordelijke taak, daar men de reactie van de Belgen niet kon inschatten. Mogelijk zouden zij als medeplichtigen ingerekend worden, terwijl anderzijds ook kans was dat zij de 'sjuttepekskes' terug zouden brengen.

Na langdurige besprekingen wist het bestuur van St. Catharina te bereiken dat de 'sjuttepekskes' teruggegeven zouden worden. Echter er diende wel een boete van 1000 francs betaald te worden. Vlot werd betaald en het bestuur had de slag, zij het met gezichtsverlies, toch gewonnen.

Op het eerstkomende schuttersfeest liepen de leden van St. Catharina er keurig bij. Het was de eerste schutterij uit de Weerter Bond die zich uniformen had aangeschaft. Dat zij door leden van andere schutterijen werden uitgescholdden voor smokkelaars, deerde hen niet. Zij hadden hun naam van smokkelaars alle eer aangedaan. Ook vele jaren later werd nog vaak hartelijk gelachen om de zaak, die door eigen onvoorzichtigheid in een drama had kunnen eindigen. Nu het echter allemaal goed was afgelopen, waren de overmoedige dragers trots op hun actie waardoor zij St. Catharina in het nieuw hadden gezet. Dat na enkele jaren de uniformen als minder doelmatig werden ervaren, en zo vaal werden dat het haast een schande was er mee te lopen, wordt heden ten dage door oudere schutters nog vaak verteld.

Wiel van Lierop.

Wiel van Lierop is niet alleen bekend als sportverslaggever, maar ook als promotor van tal van activiteiten in Stramproy. Ook was hij hoofd van de PR-groep van het O.L.S.-1986.

In zijn in november 1981 uitgegeven boek "Zootmaale" Stramproy vertelt hij waar gebeurde verhalen over het smokkelen in de grensstreek van Stramproy. Ook het verhaal over de schutterijpakjes van schutterij St. Catharina is waar gebeurd. Wij danken Wiel van Lierop dat we zijn verhaal mochten publiceren in ons tijdschrift.

EREKUISSCHIETEN SCHUTTERSBOOND ST. GERARDUS

Kort verslag van het erekruisschieten, georganiseerd op 20 augustus 1994.

Bondsschuttersfeest I

Voor het bondsschuttersfeest van Schutterij St. Sebastiaan-Heerlen hadden bij de A-zestallen 15 schutters elk 10 punten af. Bij de B-zestallen hadden 8 schutters hun 10 punten af. Bij de C-zestallen was er niemand met 10 punten; hier was het hoogste aantal 6 punten.

Het erekruis bij het A-zestal werd gewonnen door de heer Kosters van schutterij St. Hubertus-Schaesberg in 20 kavelrondes. Bij het B-zestal werd winnaar de heer Jeurissen van schutterij St. Michaël-Doenrade met 13 kavelrondes. Bij het C-zestal werd de heer Janssen van schutterij H.H. Marcellinus en Petrus-Geleen winnaar in 5 kavelrondes.

Voor het schuttersfeest bij St. Laurentius-Spaubeek hadden bij het A-zestal 16 schutters hun 10 punten af, bij het B-zestal 4 schutters en bij het C-zestal waren er 3 schutters met 10 punten. Het erekruis van het A-zestal werd gewonnen door de heer Gerards van schutterij St. Sebastianus-Klimmen met 26 kavelrondes, bij het B-zestal door de heer Pernot van schutterij St. gertudis-Amstenrade met 15 kavelrondes en bij het C-zestal was winnaar de heer Wijnands van schutterij St. Sebastianus-Klimmen met 16 kavelrondes. In verband met het invallen van de duisternis (de meter gaf 50 kux aan), werd in overleg met de aanwezige schietmeesters besloten om op zaterdag 27 augustus verder te gaan met kavelen.

Voor het schuttersfeest bij St. Joseph-Stein waren bij het A-zestal 20 schutters met 10 punten. Bij het B-zestal 3 schutters en bij het C-zestal waren er 2 schutters met 10 punten. Bij het A-zestal werd het erekruis gewonnen door de heer Koster van schutterij St. Hubertus-Schaesberg met 67 kavelrondes, bij het B-zestal door de heer Steins van de Kon. Schutterij St. Lambertus-Oirsbeek met 3 kavelrondes en bij het C-zestal door de heer Wijnands van schutterij St. Sebastianus-Klimmen met 1 kavelronde.

Bij het schuttersfeest van schutterij H.H. Marcellinus en Petrus-Geleen waren bij het A-zestal ook 20 schutters met 10 punten, het B-zestal

had 12 schutters met 10 punten en bij het C-zestal waren er 2 schutters. Het erekruis bij het A-zestal werd gewonnen door de heer Silvertand van schutterij St. Hubertus-Schaesberg met 64 kavelrondes. Bij het B-zestal werd J. Debeye van de Kon. Schutterij St. Lambertus-Oirsbeek met 32 kavelrondes winnaar en bij het C-zestal was het de heer De Koning van schutterij St. Sebastianus-Klimmen met 8 kavelrondes.

Hierna werd doorgegaan voor het erekruis welk beschikbaar gesteld was door de Schuttersbond St. Gerardus. Er werd deelgenomen door 10 schutters. De schutters Kosters van schutterij St. Hubertus-Schaesberg en Wijnands van schutterij St. Sebastianus-Klimmen hadden het recht om tweemaal te schieten, aangezien zij twee erekruizen gewonnen hadden. Na 32 kavelrondes waren de schutters Silvertand en Kosters (beide van schutterij St. Hubertus-Schaesberg) over en werd besloten (onder protest van de Kon. Schutterij St. Lambertus-Oirsbeek) dat zij de strijd zouden uitschieten op de igen schietaccommodatie.

Dit is gebeurd op zaterdag 10 september 1994 in Schaesberg. De heer Silvertand schoot het vierde schot mis en dus werd de heer H. Koster na 36 rondes gekaveld te hebben winnaar van het erekruisschieten van de Schuttersbond St. Gerardus-Amstenrade.

G. Jorissen, Geleen.

ONDER DE SCHIETBOOM

St. Anna-Maasbree

Burgemeester Clemens Brocken van de Gemeente Maasbree wordt beschermheer van schutterij St. Anna uit Maasbree. Op zondag 4 juni 1995 zal, voorafgaand aan het koningsschieten van schutterij St. Anna, burgemeester Clemens Brocken feestelijk als beschermheer van schutterij St. Anna worden geïnstalleerd.

St. Sebastianus-Ell

Tijdens het koningsvogelschieten in 1994, schoot Christ Driessen zich tot koning van schutterij St. Sebastianus-Ell. 47 Jaar geleden schoot hij ook al de vogel af. Christ is inmiddels 57 jaar lid van zijn schutterij.

TV-opnames OLS-1995

Het nieuwe TV-Station Euro-7 gaat in samenwerking met PJP-Productions uit Kessel een tiental regionale TV-uitzendingen maken, die via deze zender in geheel Nederland worden uitgezonden. Een uitzending zal helemaal gewijd zijn aan het OLS-1995 in Voerendaal. De producent uit Kessel beraadt zich nog over het concept van deze TV-documentaire over het OLS. Journalistieke medewerking aan de OLS-TV-uitzending wordt verleend door onze medewerker Mat Nellen uit Maasbree.

St. Severinus-Wehr

Schützenbruderschaft St. Severinus uit Selfkant-Wehr heeft voor het eerst in haar geschiedenis een keizer in de persoon van Maik Pergens. Dit heugelijke feit is voor de schutterij de reden om een 'Kaiserfest' te organiseren van 2 tot en met 5 juni 1995. Er zijn tal van festiviteiten opgezet. Ongetwijfeld zal de grote optocht op zondag 4 juni een hoogtepunt worden.

Aangezien de keizer ook de muzikale leider is van de Jachthoornblazers St. Bavo Grenzland e.V. is de idee ontstaan om gelijktijdig een "Jagdhornbläsertreffen" te organiseren.

Op zaterdag 3 juni 1995 bestaat vanaf 11.00 uur voor de leden de mogelijkheid om een "Bläserhutabzeichen" te verkrijgen. Omdat de gemeente Selfkant met het dorp Wehr de meest westelijke gemeente van de Bondsrepubliek Duitsland is in de Dreiländereck Nederland-België-Duitsland, zal er 's middags een internationaal 'Freundschaftsblasen' gehouden worden.

Het treffen wordt in de namiddag afgesloten met een Hubertusmis in de buitenlucht.

Voor verdere inlichtingen en/of deelname kunt U terecht bij: Maik Pergens, An der Tränke 1, 52538 Selfkant-Wehr Duitsland. tel. 0049-2456-2718.

11e EST in 1996

Zoals wij reeds in ons vorige nummer meldden, zal het 11e Europese SchuttersTreffen plaatsvinden in 1996 te Haaksbergen (Nederland). De schutterij die het grote schutterstreffen mag organiseren is al druk doende om het geheel vorm te geven. Zo was Kardinaal Simonis uitgenodigd om zitting te nemen in een comité van aanbeveling in verband met het 11e EST.

Dat de organisatie nog niet helemaal vlekkeloos verliep, bleek uit het feit dat men niet alleen Kardinaal Simonis uitnodigde, maar ook zijn echtgenote ...

St. Gertrudis-Amstenrade

Het bestuur van schutterij St. Gertrudis-Amstenrade heeft een brief gestuurd aan het bestuur van de Zuid-Limburgse Schuttersfederatie, de drie bij de ZLF aangesloten schuttersbonden en aan alle schutterijen behorende tot de ZLF.

Schutterij St. Gertrudis wijst erop dat de periode waarin het Zuid-Limburgs Federatiefeest wordt gehouden de laatste jaren onderwerp is van discussie is geweest.

Doordat het ZLF plaatsvindt in de vakantieperiode missen de schutterijen veel leden en neemt slechts de helft van de ingeschrevenen daadwerkelijk deel aan de wedstrijden. De afmeldingen vinden vaak plaats op de dag van de wedstrijden.

Schutterij St. Gertrudis doet de geadresseerden de suggestie aan de hand om het Zuid-Limburgs Federatiefeest te houden op de eerste zondag in september als 'afsluiting' van het schuttersseizoen.

Ofschoon schutterij St. Gertrudis zich bewust is dat het ZLF daarvoor kan komen samen te vallen met het Dreiländereckfeest, zijn ze van mening dat het juist de schutterijen uit de ZLF zijn die de show moeten maken bij het Dreiländereckfeest en dat de organisator van dat schuttersfeest automatisch zal gaan inspelen op de nieuwe datum waarop het ZLF wordt gehouden.

VERGADEREN IS HET LOT VAN DE MODERNE MENS

Vergader nooit, tenzij je er niet omheen kunt

Sinds de jaren zeventig zijn we bijna permanent in vergadering. Alleen al in het Utrechtse Jaarbeurscomplex worden jaarlijks zo'n 250.000 vergaderingen gehouden. Dat aantal verdubbelt al gauw als we er ook de vergaderingen bijtellen in de andere grote vergadercentra. En dan zijn er nog de honderden gemeenteraden, duizenden commissies en besturen, tienduizenden verenigingen en honderduizenden bedrijven en kantoren waar dagelijks miljoenen mensen plaatsnemen aan de vergader tafels.

Bij veel verenigingen in ons Limburgse Schutterswezen weten ze ook wat vergaderen is. Bij veel van deze verenigingen zijn vergaderingen regelmatig terugkerende erediensten. Veel deelnemers aan een vergadering (vooral voorzitters) horen zichzelf graag spreken en willen niet in de rede gevallen worden. Hun woordenvloed komt pas tot stilstand als het de Grote Leider zelf behaagt.

Vergaderingen in een aantal schutterijen en schuttersbonden lijken juist belegd om zoveel mogelijk mensen het woord te geven, met als onvermijdelijk gevolg oeverloze discussies die zeeën van tijd kosten.

Waarom toch al deze moeite? Het is toch al langer bekend dat vrijwel niemand in staat is langer dan twintig minuten aandachtig naar een spreker te luisteren.

Zo is er ook berekend dat vergaderen de belangrijkste geldverspiller is in het zakenleven en in de ambtelijke wereld. In het vergadercircuit van diverse schutterijen en schuttersbonden zou deze stelling opgang doen, ware het niet dat de tijdverspilling hier niet uitgedrukt kan worden in geld. Dat een onstuitbare spraakwaterval bovendien gespreksdeelnemers aan frustraties blootstelt, is bij vele sprekers nog lang niet doorgedrongen.

Men moet alleen bijeen komen als de vergadering het beste middel is om een doel te bereiken. Meestal is het dat niet. Maar als er dan toch vergaderd moet worden, zorg er dan voor dat er zo weinig mogelijk tijd verloren gaat met gebeuzel.

Elke vergadering kan in de helft van de tijd die er nu nog voor staat. Dan moeten er wel een paar zaken anders worden aangepakt. Zo moet de discussie over agendapunten in principe vóór de vergadering plaatsvinden zodat daarmee geen tijd verloren gaat. Muggezifters neemt men de wind uit de zeilen door de behandeling van de voorgekookte agendapunten aan een strakke tijdslimiet te binden.

Zodra iemand toch aan het zwammen slaat, moet hem het woord door de anderen eenvoudigweg worden ontnomen. Dit is vrij eenvoudig te realiseren door af te spreken dat men de hand opsteekt als iemand zich te buiten gaat. Maar of een verenigingslid dit ook doet als de voorzitter zelf bevlogen aan het woord is, waag ik toch te betwijfelen.

De klassieke rondvraag kan beter afgeschaft worden, omdat er anders toch weer mensen opstaan met een verbale solo-act. Wie het afschaffen van de rondvraag 'democratisch' vindt, kan veel tijdswinst boeken door de rondvraag als punt één op de agenda te plaatsen. U zult zich verbazen hoe weinig mensen dan reageren.

Wat ook helpt, is vergaderingen te plannen die gevolgd worden door bijvoorbeeld een maaltijd. De opkomende honger zal ongetwijfeld de verhalen bondiger maken.

Een andere suggestie om vergaderingen niet al te laten duren is om de vergadelaars plaats te laten nemen in niet al te comfortabele stoelen, want "te gemakkelijke" stoelen in de vergaderruimte kunnen ervoor zorgen dat men er te ontspannen bijzit.

Als ledigheid des duivels oorkussen is, dan is vergaderen een uitvinding van de duivel.

Een vergadering zonder doel is als een huisarts die een recept uitschrijft zonder de patiënt te vragen wat hem mankeert.

Tijdens vergaderingen moet alleen het woord worden gevoerd door mensen met kennis van zaken.

Wim Pijpers.

WIJ FELICITEREN

Diamanten huwelijk

Op 17 januari vierden Pierre Weekers en Miet Hendrix (beiden 83 jaar) hun zestigjarig huwelijk. Pierre is al zestig lid van schutterij St. Oda-Boshoven.

Koninklijke onderscheiding

J. Teeuwen (54) kreeg op 17 december de zilveren eremedaille in de Orde van Oranje Nassau opgespeeld. Teeuwen was 17 jaar lid van schutterij St. Gregorius en St. Sebastianus-Beesel.

Rode Leeuw van Limburg

Op zondag 22 januari 1995 werden de navolgende personen opgenomen als schutbroeder in de 'Souvereine Orde van de Rode Leeuw van Limburg en de Heilige Sebastianus':

B.G. Beunen	Wilhelmina-Hingen
M.M. Dijcks	St. Joseph-Koningsbosch
H.H. Caris	St. Oda Boshoven
L. Gerits	St. Sebastianus-Dorne
J.J. Henckens	St. Sebastianus-Heel
J.M. Nieskens	St. Paulus-Roggel
J. Rousch	St. Sebastianus-Oost Maarland
J.M. Tis	St. Anna-Merum
J. Ulrichs	St. Elisabeth-Stokkem
L.H.B. Wijnands	St. Sebastianus-Voerendaal
G.M. Zinken	St. Joseph-Vijlen

Drumband St. Barbara-Leveroy nationaal kampioen

Op indrukwekkende wijze heeft de drumband van schutterij St. Barbara-Leveroy op 12 november in Barneveld de kampioentitel van de SMN (stichting Samenwerkende Muziekorganisaties Nederland) veroverd.

De drumband kwam uit in de eredivisie sectie A-a/b en behaalde met 95,5 punten de kampioentitel en het predikaat lof der jury.

Overigens is het de vierde titel die de drumband in ruim een jaar in de wacht weet te slepen (zie ook LS nr 23, pagina 3).

Schutterskoningen

Jean Arntz H. Kruis-Grevenbicht (2e x)

Henk v.d. Weijden St. Lambertus-Neeritter (77 sch)

JUBILARISSEN

25-jarig lidmaatschap

Th. Berkers	St. Nicolaas-Meijel
H.J.P. Boosten	St. Hubertus-Ubachsberg
Ron van den Bosch	St. Sebastianus-Klimmen
J. v. Buggenum-Beckers	St. Nicolaas-Meijel
H.L. Crommentuyn	St. Greg & Seb.-Beesel
M.H. Cruysberg	St. Martinus-Tegelen
P.G. Damen	St. Antonius-Slek
A. van Dijk	St. Nicolaas-Meijel
Michel Ernes	St. Sebastianus-Eys
C.H. Ferson	St. Sebastiaan-Dorne
P.J. Gerits	St. Sebastiaan-Dorne
P.J. Habets	St. Sebastianus-Klimmen

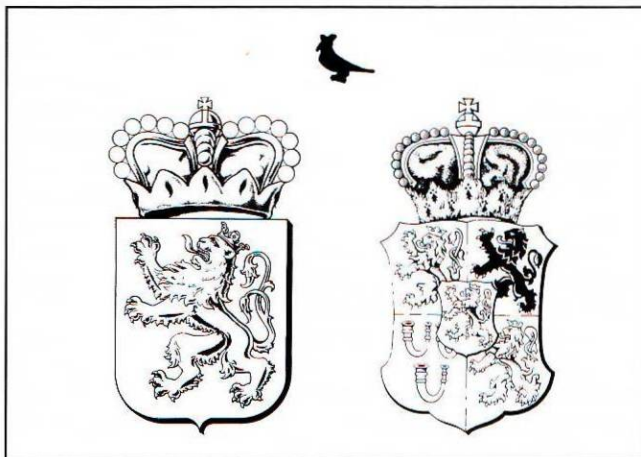
G. Heldens	St. Hubertus-Kessel
M. Janssen	St. Nicolaas-Meijel
T.J. van der Linden	St. Sebastiaan-Dorne
W. Klein-Zieverink	St. Nicolaas-Meijel
H. Mussen	St. Martinus-Niel bij As
J. Naus	St. Hubertus-Kessel
D. Salden	St. Monulphus & Gondulphus II- Maasmechelen
E. Schuermans	St. Monulphus & Gondulphus II- Maasmechelen
J. Strijbos	St. Nicolaas-Meijel
G.H.E.C. Sijben	St. Sebastianus-Laar
T.J.J.M. Sijben	St. Sebastianus-Laar
H.J. Thijssen	St. Nicolaas-Meijel
M.W. Tulkens	St. Nicolaas-Meijel
G.M. Verdonschot	St. Ansfried-Thorn
G. Voes	St. Nicolaas-Meijel
Alois Voncken	St. Sebastianus-Eys
J.M.W.F. Voncken	St. Hubertus-Ubachsberg
T.R. Wevers	St. Sebastiaan-Dorne
J.H. Willems	St. Sebastiaan-Dorne

40-jarig lidmaatschap

A. Baeten	St. Martinus-Niel bij As
J. Berger	St. Martinus-Niel bij As
Jef Berger	St. Martinus-Niel bij As
P.J. Broens	St. Nicolaas-Meijel
Albert Caubo	St. Sebastianus-Klimmen
Hub Duckers	St. Sebastianus-Eys
Jef Eykenboom	St. Sebastianus-Eys
J. Ferson	St. Martinus-Niel bij As
Jozef Ferson	St. Martinus-Niel bij As
J. Geebelen	St. Martinus-Niel bij As
P.W.H.M. Greijmans	St. Sebastianus-Laar
W.J.C.J. Greijmans	St. Sebastianus-Laar
J. Houbrechts	St. Martinus-Niel bij As
Math Leunissen	St. Sebastianus-Klimmen
Willem Leunissen	St. Sebastianus-Klimmen
L.J.M. Nijns	St. Sebastianus-Laar
A.J. Peijnenburg	St. Nicolaas-Meijel
P.G. Smolenaers	St. Sebastianus-Laar
H. Wevers	St. Martinus-Niel bij As

50-jarig lidmaatschap

Wiel Hoën	St. Sebastianus-Klimmen
Ch. Luyten	St. Nicolaas-Meijel
W. Nijssen	St. Nicolaas-Meijel
H.H. Ramaekers	St. Sebastianus-Laar
J. Tulkens	St. Nicolaas-Meijel
H. Verstappen	St. Nicolaas-Meijel

IN MEMORIAM GERDA ARNDTS

Het Limburgse Schutterswezen heeft weer eens een van haar folkloristische steunpilaren verloren. Met de omschrijving 'steunpilaar' is precies aangegeven wie Gerda, ook wel de Mam genoemd, was voor haar gezin en wat ze voor het Limburgse Schutterswezen betekende.

Niets was mevrouw Gerda Kersten-Arndts te veel voor ons schutterswezen. Intensief had ze zich al voorbereid op haar elfde optreden als schutterskoningin in het jaar 1995.

Naast een goede moeder en schutterskoningin was de Mam was ook een goede schutter. Op vele bonds- en schuttersfeesten schoot ze beter dan menige mannelijke collega.

Dat het Limburgse Schutterswezen de Mam na aan het hart lag, moge ook wel blijken uit het feit dat het Limburgs Dagblad een paginagroot artikel besteedde aan de grote hobby van Gerda en de familie Kersten.

Het Limburgse Schutterswezen zal 'de Mam' missen. Wij wensen haar man Willem en de jongens dan ook veel sterkte toe om dit grote verlies te kunnen dragen.

Wim Pijpers.

WIJ GEDENKEN

Margriet Dieters-v.d. Becken, oud-voorzitster Damescomité St. Lambertus-Neeritter. Overleden op 1 oktober op 40-jarige leeftijd.

Sjang Ramakers, oud-buksmeester van St. Ansfried-Thorn. Overleden op 18 november in de ouderdom van 89 jaar.

Jo Cox, ere-voorzitter van St. Urbanus-Maasniel. Overleden op 27 november op 61-jarige leeftijd.

Jef Bollen, 43 jaar lid van Kon. Schutterij St. Sebastianus-Voerendaal. Overleden op 7 december op 74-jarige leeftijd.

Harrie Lenaers, ruim 70 jaar lid van St. Antonius-Stramproy. Overleden op 10 december in zijn 90-ste levensjaar.

Sjeng van Cleef, generaal b.d. van St. Salvius-Limbricht. Overleden op 9 januari op de leeftijd van 87 jaar.

STOKKEM WINT DE OLS

Stokkem ging naar Koningsbosch met veel folklore en wou om te beginnen slechts 2 x 18 scoren

Toen we dit na zwoegen en zweten
hadden al achter de rug
wilden we ook op zaterdag terug

Na de ton die Lei beloofde
bleven de zes op zaterdag koel bij hoofde

Ze hielden 3 rondes de zenuwen in bedwang
en kregen toen de bronzen Um in ontvangst

De burgemeester bereidde zijn toespraak
voor in de wagen
doch wist niet wat te zeggen op al die vragen

Hij wou toen in de sjuttewei een pintje drinken
maar zag nergens een sleutel blinken

De politie ging de sleutel halen al gauw
omdat de burgemeester drinken wou

Zoiets te winnen daarin hadden wij geen ervaring
daarom nam de politie de Um in bewaring

De politie kon er ons niet van vrij waren
dat het kanon de Maas over zou varen

Alles kwam toen weer op zijn pootjes
zo hoeven we vandaag niet rond te gaan met lootjes.

C.J.

**Bijlages: Limburgse
Schuttersagenda 1995
+ folder Jubileum 400 jaar
Schutterij St. Joris Wessem**

INHOUDSOPGAVE

Artikel	pag.
Colofon + Voorwoord	1
Een sprintje voor een hapje uit de britsele	2
Uit het marketentstermandje	2
St.-Sebastiaan St.-Huibrechts-Lille	3
St. Hubertus-Gulpen vierde 400-jarig bestaansfeest	6
Katholieke pro's en protestantse contra's van de Gulpense schutterij in de 17e en 18e eeuw	7
Limburgsche schutterijen onder vuur (4)	8
Schutterij St. Andreas-Melick in het nieuw	9
Installatie marketentsters en huldiging jubilarissen	10
Fotoboek 450 jaar Koninklijke Schutterij St. Sebastianus-Voerendaal	11
4e Marketentstertreffen groot succes	12
Daar komen de boereschutte van Schutterij St. Jan	16
Afscheid van de Limburgse Jagers?	17
Krantekoppen	19
Schietmeester of meesterkok: dat is de vraag	19
St. Nicolaas-Meijel vierde 75-jarig bestaan	20
De Tweede Schuttersdag	21
Adreswijzigingen	27
Kopstukken III	27
Schutterijpakjes	34
Erekruijschieten Schuttersbond St. Gerardus	36
Onder de schietboom	36
Vergaderen is het lot van de moderne mens	37
Wij feliciteren	38
In memoriam Gerda Arndts	39
Wij gedenken / Stokkem wint de OLS	40
Inhoudsopgave	40
Redactie / Correspondenten	40

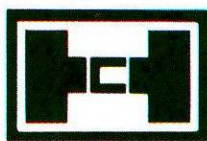
REDACTIE / CORRESPONDENTEN

- ★ Hoofdredacteur: Wim Pijpers Brouwerslaan 25
6093 GG Heythuysen; Tel. 04749-2868. Tot 1 juli
1995: NL detachement UNAVEM III ANGOLA,
NAPO 35, 3509 VP Utrecht-Veldpost.
- ★ Drs. Jos Gerits Soppestraat 12 6176 AM Spau-
beek; Tel. 04493-2296, fax 04493-5548.
- ★ Piet Hermans Hegstraat 13 6001 EW Weert; Tel.
04950-44548.
- ★ Werner Smet Breeërsteenweg 124 3640 Kinrooi;
Tel. 089-563132.
- ★ Cor Voorter Maj. Evanslaan 1 6114 KR Susteren;
Tel. 04499-1539.
- ★ Drs. Jean Walraven Borgeind 21 6041 AP Roer-
mond; Tel. 04750-18124.
- ★ Drs. Luc Wolters Dr. Schweitzerstraat 4 6369 XL
Simpelveld; Tel. 045-442585.
- ★ Correspondent Schuttersbond Eendracht Maakt
Macht: Jos Janssen Boerhaavestraat 19 6001 AV
Weert; Tel. 04950-34587.
- ★ Correspondent Z.L.S.B.: Fred Louwen Baron de
Selysstraat 15 6301 JZ Valkenburg; Tel. 04406-
42322.
- ★ Correspondent schuttersbond Juliana: Mat Nellen,
Postbus 8020, 5993 ZG Maasbree; Tel. 04765-
1626 (privé) of 04760-71980 (zaak). Fax: 04760-
75564.
- ★ Correspondente schuttersbond St. Gerardus-Am-
stenrade: Yvonne van de Wall Antoniusstraat 84,
6166 XL Geleen; Tel. 046-755123.

SLAGHOEDJES
SCHUTTERIJKRUIT
REPARATIE
HERLAAD APP.

Zwartbroekstraat 28
Roermond
Telefoon 04750-30688

Mr Cas van Heugten

ADVOCAAT EN PROCUREUR

Rijksweg Noord 214, 6136 AE Sittard
Telefoon: 046-528899 – Telefax: 046-528900

Algemene rechtspraak, civiel recht, strafrecht,
sociaal verzekeringsrecht, adviezen, incasso's, slachtofferhulp,
verkeerszaken, letselschades, schaderegeling met verzekering-
maatschappijen en contacten met Duitse en Belgische advocaten.

drukkerij
LIMBURGSCHE POST B.V.
sinds 1935

Heerstraat Noord 69
6099 AW Beegden (NL)
Postbus 5033
6097 ZG Beegden (NL)
Telefoon 04747-1651
Telefax 04747-2891

Lid Koninklijk Verbond van Grafische Ondernemingen KVGO
Lid Vereniging Produktbewaking Grafische Industrie VPGI
Lid Sectie van Producenten van Beveiligd Drukwerk

UITLIJNEN BALANCEREN MONTAGE SPORTVELGEN

.....
ALLE BEKENDEN MERKEN BANDEN DIREKT UIT
VOORRAAD LEVERBAAR

Bandenspecialist

KICKEN b.v.

VOERENDAAL
Valkenburgerweg 41
Tel. 045 - 751700

MAASTRICHT
Bemelerweg 90
Tel. 043 - 621515

TEGELEN
Kaldenkerkerweg 96
Tel. 077 - 733433

SITTARD
Bergervweg 59
Tel. 046 - 510707

Vanuit Angola
danken
Herman Palm
en
Wim Pijpers
Brand's
Bierbrouwerijen
voor het
attente gebaar.
Proost !

LIMBURGSE BIER SPECIALITEITEN
VAN DE MERGELLANDBROUWERIJ

**GULPENER
SJOES**

LIMBURGS
'KONINGSPAAR